

Dječji kriminalistički romani Hrvoja Kovačevića

Gluhak, Iva

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:649911>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

IVA GLUHAK

DIPLOMSKI RAD

**DJEČJI KRIMINALISTIČKI
ROMANI HRVOJA KOVAČEVIĆA**

Zagreb, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
Čakovec

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Iva Gluhak

Tema diplomskog rada: Dječji kriminalistički romani Hrvoja Kovačevića

Mentor: izv. prof. dr. sc. Andrijana Kos-Lajtman

Zagreb, rujan 2019.

Sadržaj

SAŽETAK	3
SUMMARY	4
1. UVOD.....	5
2. DJEČJI KRIMINALISTIČKI ROMAN	6
3. LIKOVI U TAJNAMA	9
3.1. Likovi kao istražitelji.....	9
3.2. Mladenačka prijateljstva.....	20
3.3. (Ne)očekivana ljubav	23
3.4. Mašta kao bijeg iz stvarnosti.....	28
3.5. Glavni zločinci	31
3.6. Odnosi u obitelji	36
4. KAKO OTPETLJATI ZAPETLJANO	44
5. KOMPOZICIJA	56
5.1. Mala sredina kao dio radnje	57
5.2. Vrijeme radnje romana	59
6. NARATIVNE, STILSKE I JEZIČNE KARAKTERISTIKE.....	60
6.1. Narativne karakteristike Kovačevićevih romana	60
6.2. Stilske karakteristike Kovačevićevih romana	62
6.3. Jezične karakteristike Kovačevićevih romana	66
7. ZAKLJUČAK	67
LITERATURA	68
Kratka biografska bilješka.....	70
Izjava o samostalnoj izradi rada.....	71

SAŽETAK

Svrha ovog diplomskog rada je analizirati sedam romana Hrvoja Kovačevića, a to su *Tajna Ribljeg Oka* (1996), *Tajna Crne kutije* (1998), *Tajna Zlatnog Zuba* (2000), *Tajna mačje šape* (2002, 2006), *Tajna graditelja straha* (2003), *Tajna Zantara Vidovnjaka* (2012) i *Tajna najboljih prijatelja* (2018). Romani su povezani već samim naslovom. Svaki od njih sadrži jednu (ili više) tajni koje glavni lik mora riješiti. Kovačević je portretirao šest glavnih likova dječaka u dobi od jedanaest do trinaest godina. Samo dva romana imaju istog glavnog lika, a to je Kovačevićev prvi roman, *Tajna Ribljeg Oka* i roman *Tajna mačje šape*. U uvodnom poglavlju riječ je o dječjim kriminalističkim romanima, zatim slijedi analiza likova koji se nalaze u tajnama, a to su glavni istražitelji, analiza dječjih (ne)očekivanih ljubavi te glavnog zločinca. Nakon poglavlja o likovima slijedi poglavlje koje opisuje tijek radnje romana. Riječ je o postupku otkrivanja sitnih tragova koje je Kovačević ostavio u romanu kako bi pomogao istražiteljima riješiti tajne. Na kraju samog rada bit će riječ o kompoziciji romana te o narativnim, stilskim i jezičnim karakteristikama romana. Hrvoje Kovačević piše svoje romane na hrvatskom standardnom jeziku, a u romanima u kojima su glavni likovi trinaestogodišnjaci koristi se funkcionalno žargonom i tuđicama.

KLJUČNE RIJEČI: dječji kriminalistički romani, glavni likovi dječaci, Hrvoje Kovačević, tajna, zagonetka

SUMMARY

The main goal of this paper is to analyze seven novels written by Croatian author Hrvoje Kovačević, and those are *Tajna Ribljeg Oka* (1996), *Tajna Crne kutije* (1998), *Tajna Zlatnog Zuba* (2000), *Tajna mačje šape* (2002, 2006), *Tajna graditelja straha* (2003), *Tajna Zantara Vidovnjaka* (2012) i *Tajna najboljih prijatelja* (2018). The novels are connected by their name, they all have the word mystery in them. Each of them contains one, or more, mysteries in them which must be solved by the main investigator. Kovačević portrayed six main characters at the age of eleven to thirteen. Only two novels has the same character, his first novel, *Tajna Ribljeg Oka*, and *Tajna mačje šape*. In the introductory chapter it will be talked about crime novels for children. After that chapter, the main characters will be analyzed, along them their non-expected romantic partners and the main criminals at the end. After the chapter about the main characters comes up a chapter about secret clues in each novel that Kovačević hid in the novels to help his main investigators. At the end of this paper it will be talked about composition in novels, and the last chapter deals with narrative, language and stylistic features of the novels. Hrvoje Kovačević writes on Croatian standard language, but in novels which portrays thirteen years old children he uses language with jargon and foreign English language words.

KEY WORDS: Hrvoje Kovačević, Crime novels for children, mystery, riddle, the main characters are boys

1. UVOD

„Krimiće je ćudan spoj privlaćenja i odbijanja, strašenja i umirivanja, neizvjesnosti i sigurnosti, agresivnog i defanzivnog u našoj vlastitoj prirodi“ (Pavličić, 2008: 203). Upravo ovom definicijom želim započeti ovaj rad. Današnja vremena puna su zločina i negativnih novinskih članaka, a djeca i odrasli okruženi su time svaki dan. Upravo zato je djetetu potreban poneki kriminalistički roman kako bi shvatio da, iako je svijet danas okupiran uglavnom negativnošću, uvijek netko za to odgovara. Čitanjem Kovačevićevih kriminalističkih romana djeca se mogu poistovjetiti s likovima istražiteljima, mogu u njima pronaći određenu dozu utjehe jer on ne portretira likove koji su omiljeni u društvu, već upravo suprotno. Portretira likove dječaka, ali i djevojčica koji odskaku iz društva te na kraju svejedno pronađu prijatelje, ali i sreću. Također ne portretira idealne i savršene obitelji. Trudi se prikazati obitelji koje nailaze na razne prepreke, ali ih na kraju uspiju savladati. U romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka* spominje tabu-temu alkoholizma u obitelji i rastavu roditelja. Nažalost, velik broj djece danas je okružen upravo ovom situacijom tako da mogu uz Ognjenova razmišljanja i sami projicirati svoja i pokušati popraviti odnos sa svojim roditeljima.

2. DJEČJI KRIMINALISTIČKI ROMAN

Dječji roman u hrvatskoj književnosti pojavio se tek u 19. stoljeću, a u 20. stoljeću doživljava nagli razvoj. „Dječji je roman (hrvatski dječji roman), vrstovno afirmiran tek početkom ovoga stoljeća, prešućivan kao književna činjenica“ (Hranjec, 1998: 8). Joža Skok definira dječji roman kao roman kojemu je priča razvedena, složena, slojevita, „stvarnosna“ ili „izmišljena“ o dječjem životu, a akteri pretežno pripadaju određenoj dobi (1991: 339). Dječji roman je prije svega određen čitateljem i njegovim čitateljskim mogućnostima. Uzmimo u obzir da je čitatelj dijete od osam do dvanaest, trinaest godina, stoga je i izbor tematike usmjeren prema mladom čitatelju pa se mogu vidjeti razne teme – od dječjih nestašnosti do tabuističkih tema (1998: 10).

Milivoj Solar u knjizi *Književni leksikon – pisci, djela, pojmovi* napominje da je žanr kriminalističkog romana određen standardnom tematikom razotkrivanja zločina s uglavnom tipiziranim likovima i kompozicijom koja počinje zagonetkom. Stanko Lasić u *Poetici kriminalističkog romana* navodi da je radnja kriminalističkog romana podređena simbolu zagonetke ili enigme. Enigma je glavni princip romaneskne strukture zvane kriminalistički roman (1973: 57). Polazi od hipoteze da je princip tog romanesknog tipa enigma, a ona se najsavršenije nadaje na fabulativno-kompozicijskom nivou (1973: 14). Pavao Pavličić u knjizi *Sve što znam o krimiću* također navodi dvije važne komponente kriminalističkog romana: „Svatko znade da u krimiću postoji zagonetka i da cijela stvar i jest u tome da se ta zagonetka riješi“ (Pavličić, 2008: 103).

Dragica Haramija u svom članku *Detektivska proza Hrvoja Kovačevića* ističe da se dječji kriminalistički roman ne može podijeliti, kao kriminalistički romani za odrasle, na detektivske u kojima je nosilac događanja detektiv, i na kriminalističke u kojima je nosilac događanja sama kriminalna radnja. Elementi detektivskog i kriminalističkog romana u dječjem kriminalističkom romanu međusobno su povezani i nemoguće ih je odvojiti. U dječjim kriminalističkim romanima likovi su detektiva djeca koja razotkrivaju kriminalne radnje koje su počinili odrasli. Naravno, u romanima ne dolazi do ubojstva, nego do otkrivanja blaga, prijevara i otmica. Likovi su okarakterizirani „crno-bijelom“ tehnikom. Pozitivni likovi imaju samo pozitivne

osobine, poput poštenosti, dobrote i strpljivosti, dok negativni likovi imaju samo negativne, kao što su zloba, nepoštenost i lažljivost (2008: 143).

Stjepan Hranjec tvrdi da nije nimalo slučajno da se u suvremenoj dječjoj književnosti često susrećemo s krimi–fabulama, ponajviše u romanu. Nije to zbog Kušanova „književnog očinstva“, nego proizlazi iz poetike dječje književnosti u kojoj će naglašeno mjesto pripasti priči, strukturi, konstrukciji. Što je ona napetija, zamršenija, tim je privlačnija i poticajnija za buđenje dječje mašte. Dječji će krimić tek djelomice slijediti poetiku nedječjeg, u njemu ne nalazimo opise krvi, smrti, „nema inteligentnog, superiornog Sherlocka Holmesa“, nego uplašenog, ali silno radoznalog istražitelja koji često slučajno odgonetava zamršen slučaj. Uza sve to ne smijemo zaboraviti da živimo u silno užurbanom vremenu koje u književnosti ne trpi ni epske ni lirske opise, nego akciju; ako pak tome pridružimo i stalnu djetetovu sklonost za događajem, dinamikom, eto uzroka – poetičkih i recepcijskih – za popularnost kriminalističkih dječjih romana (Hranjec, 2008).

Što se tiče strukture dječjih kriminalističkih romana, Haramija tvrdi da je ona šablonska. Na početku romana čitatelj se susreće s problemom, glavni se lik umiješa u radnju i slučaj te ga uz pomoć svog pomoćnika pokušava riješiti. Kada se slučaj riješi, glavni lik je nagrađen zajedno sa svojim pomoćnikom jer je zbog svoje snalažljivosti uspio uloviti zločinca kojega policija dugo traži (2008: 144). Stjepan Hranjec u *Hrvatskom dječjem romanu* također navodi da je u krimi-romanu polazište kraj-zločin, na koncu je početak-počinitelj, a između toga se razgrće zagonetka, sloj po sloj, do krajnjeg razrješenja koje je uvijek željeno, idealno i sretno (Hranjec, 1998: 218). Na takav razvoj situacije, u kojem se čitatelj prvo susretne sa zločinom koji se dogodio, a na kraju sa počiniteljem i razrješenjem nastale situacije, nailazimo u gotovo svim kriminalističkim romanima. Pavličić takav tijek naziva šablonom: „šablona možda jest smrtni grijeh krimića, ali ujedno i put njegova umjetničkog iskupljenja“ (Pavličić, 2008: 94).

Dubravka Težak u pogovoru knjige *Tajna najboljih prijatelja* ističe Kovačevićev odmak od šablone.

Tim romanima je Hrvoje Kovačević izgradio moderan dječji krimić u kojemu polazi od Kušanovih i Gardaševih temelja dječjeg detekcijskog romana, ali se ipak znatno odmaknuo od šablone spomenutog žanra u dječjoj književnosti. Pokazao se kao autor koji

zna vrlo spretno ispreplesti priču, stvoriti specifičan osjećaj napetosti i iščekivanja a da mu pritom tekst nije sazdan samo od akcije i pustolovine nego je i vrlo duhovit, osobito dijalozi, a likovi nisu tako ukalupljeni, nego su potpuno individualizirani, složeni i zanimljivi. (Težak, 2018: 133)

3. LIKOVI U TAJNAMA

3.1. Likovi kao istražitelji

S obzirom na to da je riječ o dječjim kriminalističkim romanima, glavne likove čine upravo djeca. U Kovačevićevim djelima nalazimo sedam dječaka u sedam romana koji na svoj način pokušavaju riješiti zagonetku koja se našla pred njima, točnije, u koju su upali, što željeno, što slučajno. Na njima je riješiti zagonetku koja im je nametnuta ili im trenutno okupira život koji zbog nje ne mogu dalje normalno nastaviti. Lasić smatra da sveznajućem zločincu, pritom misleći na osobu koja je počinila zločin, treba neumorni istražitelj. Pisci kriminalističkih romana znaju da istražitelji ne smiju, a i ne mogu, biti savršene osobe, bez mana. Istražitelj nije nepogrešivo biće, nego upravo suprotno; pogrešiv, slab pa i neodlučan čovjek (1973: 83). Čitatelj se, prema Pavličiću, identificira s istražiteljima zato što ih može upoznati i poistovjetiti se s njima. Kovačević se držao te teze te je svoje likove prilagodio uzrastu djece koja će čitati njegove romane. Stoga nailazimo na dječake u dobi od jedanaest do trinaest godina.

U romanu *Tajna Ribljeg Oka* dječak Domagoj je sam odlučio da postoji zločin koji se još nije odigrao te je odlučio riješiti zagonetku uz pomoć svoje djevojke Jagode. Težak navodi:

U prvom poglavlju saznajemo još jednu informaciju bitnu za daljnju radnju. Domagojeva baka ima sliku za koju čvrsto vjeruje da ju je naslikao poznati nizozemski slikar Vincent van Gogh. Osim nje, jedino Domagoj u to vjeruje bez zadržke i ta slika postaje središnjim motivom koji ga zaokuplja te je on uvjeren da netko želi ukrasti sliku. (Težak, 2012: 157)

On je znatiželjan, dosjetljiv, snalažljiv, maštovit, sklon izmišljanju i željan pustolovina. Već dijalog između oca i sina, kojim počinje roman, otkriva Domagojevu znatiželju. Opravdanja koja smišlja zbog učestalog kašnjenja u školu otkrivaju njegovu maštovitost i sklonost izmišljanju. Ta maštovitost dolazi do izražaja i u navici da promatra prolaznike i izmišlja priče za koje pretpostavlja da se kriju iza njihovih lica. Budući da stanuje u Masarykovej ulici, njegovo kretanje počinje na Cvjetnom trgu pa ljudima koje tamo često vidi, a zbog nečega su privukli njegovu pozornost i postali mu sumnjivi, udjeljuje nadimke. (Težak, 2012: 156)

Zajednički ih naziva „čudacima s Cvjetnog trga“, s obzirom na to da nema prijatelje u školi (usp. Kovačević, 2012: 17) ni prijatelje svojih godina – na neki način njih smatra prijateljima, iako je svjestan toga da s njima nije uspostavio poseban odnos. On ih uglavnom prati, iako oni toga nisu svjesni, a one najopasnije uglavnom izbjegava. Većina tih likova u prvom poglavlju služi za karakterizaciju Domagoja, točnije, daje predodžbu čitatelju kako jedanaestogodišnjak provodi svoje dane. „Promatranje prolaznika i smišljanje priča koje se kriju iza njihovih lica bila je Domagojeva najdraža aktivnost (Kovačević, 2012: 11). Domagoj sve svoje razloge kašnjenja preuveličava te time gubi povjerenje svojih roditelja i starije sestre, ali i učiteljice i prijatelja.

Bio je potišten zbog – još jedne misli: Nitko ne bi povjerovao ni u jednu njegovu riječ. Želio se nekome povjeriti, ali nije imao kome. Osjećao se vrlo osamljeno. Možda bi si ipak trebao naći kakvog prijatelja. (Kovačević, 2012: 42)

U tom trenutku Kovačević uvodi lik djevojčice Jagode koja će vrlo ubrzo postati Domagojeva djevojka. U opasnim trenucima, poput onog kada su išli provaliti u kuću likovnog kritičara Mladena Puhovskog, Domagoj spašava Jagodu od nevolja i preuzima odgovornost za provalu pred kritičarom i ocem. Jagoda mu naglašava da je on prvi dječak koji je zbog nje riskirao svoj život. Time je Kovačević naglasio važnost prijateljstva u ovoj dobi, a s obzirom na to da glavni likovi imaju jedanaest godina, to izaziva komični učinak.

Osim Jagode, povjerenje mu iskazuje i njegova baka. Ona mu je i potpora i „tajnica“, kako ju je sam nazvao kada mu je to bilo potrebno. S njom ima poseban odnos koji pokušava očuvati, iako je u nekim trenucima shvatio da ju je razočarao, pogotovo kada se likovni kritičar Puhovski iskalio na njoj u svom članku o Slici. Domagoj je potpuno izgubio povjerenje svojih roditelja nakon provale u kuću Mladena Puhovskog te mu majka govori kako bi ga trebalo pratiti svaki dan do škole jer više ne zna kako on provodi dan. Domagoj je prvi lik u Kovačevićevim romanima koji ima sestru, odnosno nije jedinac. Njegov odnos sa starijom sestrom nije idiličan, no to nije detaljno objašnjeno jer Kristina nije okarakterizirana. Jedina mjesta na kojima se ona spominje u romanu su situacije u kojima je potrebno Domagoja zadirkivati zbog njegovih maštovitih izlika ili kada je potrebno raspravljati s majkom o Domagojevoj kazni zbog maštovitih izlika.

Domagoj se kroz cijeli roman pita tko je glavni sumnjivac za zločin koji se još nije dogodio. Na taj način čitatelj prati razmišljanja dvaju vrsnih istražitelja – Jagode i Domagoja. Oni su po svojim kriterijima odlučivali tko je sumnjivac, a koga mogu ukloniti s liste. Kako su se događaji odvijali, tako su istražitelji mijenjali svoje mišljenje, a također i čitatelj..

Iako je Domagoj na početku romana u svojim maštarijama „živio za akciju“, kada se „akcija“ dogodila, nije bio oduševljen. Hranjec u svojoj knjizi *Hrvatski dječji roman* takve istražitelje humoristično naziva „trtarošima“. Čitatelji bi mogli smatrati da će takvi likovi usporavati radnju, no oni će izazvati upravo suprotni učinak. Svi Kovačičevi junaci – istražitelji su na početku romana naizgled bojažljivi dok se ne dovedu u situaciju u kojoj jednostavno ne smiju biti takvi, u kojoj nemaju izbora. Kada se nađu u toj situaciji, u njima se pobudi „žed za doživljajem, za otkrivanjem, za potvrđivanjem (priznanjem od starijih)“ (Hranjec, 1998: 219). U „normalnim“ situacijama bili su povučeni, mirni, tihi, bojažljivi, dok u ovako opasnoj i napetoj situaciji pokazuju mirnoću i, shvaćajući opasnost, pokazuju kako vladaju situacijom i preuzimaju kontrolu.

- Što hoćeš? – grubo ga upita Riblje Oko nakon nekoliko trenutaka. – Slučajno sam prolazio pa sam svratio na kavu da obnovimo sjećanje na zajedničke dogodovštine. – odgovori Domagoj čudeći se mirnoći svoga glasa. (Kovačević, 2012: 116)

Domagoj se, u trenutku kada nije imao nikoga tko bi mu mogao pomoći spasiti Jagodu, povjerava Tabatoru, svom prijatelju s Cvjetnog trga kojega se prvo bojavao jer ga nije poznao, a kasnije se ispostavilo da je on policajac Luka Kopljar, koji hvata džepare na trgu. Zajedno s Tabatorom vodi akciju spašavanja Jagode, u kojoj je Tabator iskusniji, ali Domagoj vodi glavnu riječ. On odlučuje i organizira spašavanje otete djevojčice, a Tabatora iskorištava s obzirom na to da je stariji i drugi ga ljudi ozbiljno shvaćaju. Domagoj se protivi zvanju policije jer je ovo slučaj koji treba odmah riješiti, a ne čekati da policija organizira cijelu akciju.

Nakon razrješenja zločina koji se ipak nije dogodio, Domagoju svi odaju počast i priznanje za njegov trud te dobiva posebno priznanje svojih roditelja. Ipak, Domagoju je najvažnije to što je dokazao da je stvarno Sliku naslikao Vincent van Gogh te da ona ponosno visi na zidu u njihovu stanu.

Kovačević je zamislio roman *Tajna mačje šape* kao svojevrsni nastavak prvog romana *Tajna Ribljeg Oka*. Radnja se odvija godinu dana nakon ovog romana, a pratimo nastavak Domagojeva i Jagodina života te ulazak dvaju novih likova u njihov razred, pa i život. Jagoda u ovom romanu ima sporednu ulogu, ali Domagoju u pomoć pristiže novi učenik Ante. Domagoj je i u ovom romanu maštovit, sklon izmišljanju i traženju pustolovina tamo gdje ih nema, ali kako u ovom romanu nije tajna vezana uz Domagoja, to nije toliko naglašeno. Njegovo maštanje i izmišljanje dovodi ga u neugodne situacije u školi jer ga profesorica Breza smatra glavnim krivcem za nevolje koje su joj se dogodile, ne razmišljajući o tome da bi to mogao raditi netko drugi. Upravo su mu sposobnosti zaključivanja i promatranja pomogle pri rješavanju tajne, a njegovo snalaženje i brzo izmišljanje izvuklo ga je iz nekoliko opasnih situacija u kojima je tajna mogla biti otkrivena. U ovom romanu Domagoj sam zaključuje i povezuje događaje te shvati kako ovaj put tajna mora ostati čuvana što duže, u odnosu na ostale romane.

U romanu *Tajna Crne kutije* upoznajemo trinaestogodišnjeg dječaka Vitu koji sebe smatra vrhunskim hakerom – onim koji može savladati sve računalne igrice. Roman je napisan 1998. godine kada se odvija i radnja romana. Vrijeme radnje je u ovom romanu vrlo važno s obzirom na to da je Kovačević 2018. godine napisao roman *Tajna najboljih prijatelja* koji je također usko vezan uz računala i dječaka hakera, pa riječ *haker* u tim romanima ima drugačije shvaćanje, u skladu s vremenom i kontekstom u kojem se radnja odvija. Vito svoje vrijeme provodi za računalom igrajući različite računalne igre, ne trenira ijedan sport, što ljuti njegova oca. U ovom djelu nailazimo na prvi sukob između oca i sina. Između Kovačevićeva lika Domagoja iz prvog njegova romana *Tajna Ribljeg Oka* i Vite postoji puno sličnosti, a najvažnija je mašta. Dječak Vito, za razliku od Domagoja, nije sklon izmišljanju, ali svojom maštom zapravo dolazi do zaključaka i pomoću nje shvaća cijelu tajnu koju treba otkriti. Također Vito nije imao puno prijatelja u školi pa Kovačević uvodi lik dječaka Pište s kojim je Vito bio dobar samo zato što je i on bio haker.

A Vito Pištu nije mogao prepoznati. Njih su dvojica, zapravo, bili više suparnici nego prijatelji. No kako u školi nije bilo hakera poput njih, česti su se družili i razmjenjivali diskete, časopise i informacije. (Kovačević, 2012: 29)

Vito ima jako loše mišljenje o sebi, a tomu ne pomaže činjenica da se ne sviđa djevojčici Andreji. Iako je u romanu istaknuto kako ga ostale djevojčice iz škole smatraju privlačnim, njemu je jedino važno što ona misli pa pred njom pokušava biti „oštar“ momak: „No Vito je smatrao da ne bi bilo loše dati do znanja Andreji kako je on, zapravo, vrlo oštar momak i kako se nitko ne može s njim nekažnjeno zafrkavati“ (Kovačević, 2012: 24). Vitino samopouzdanje pada još više nakon neugodnog susreta s dječakom Krunom koji je pao razred. Kruno mu zapovijeda da mu napiše dodatnu zadaću iz matematike jer će u suprotnom „dobiti batine“. U ovom dijelu romana autor ubacuje aktualnosti s kojima se djeca sve više susreću u školi, a jedna od njih je nasilje među vršnjacima. Vito se dvoumi oko toga hoće li napisati zadaću, ali naravno, ako ne napiše „pobrat će batine“ (Kovačević, 2012: 64), a ako napiše ispast će kukavica.

Bože, kakva je on kukavica! Pravio se važan pred malim Pištom, usuđivao se i ocu odbrusiti jer je znao da se on ne će ozbiljno naljutiti, ali je pred Krunom bio manji od makova zrna. (Kovačević, 2012: 67)

Vitino mišljenje o samom sebi mijenja se ovisno o situaciji u kojoj se nađe. Kada je krenuo „surfati po internetu“, shvaća da mu je to dosadno pa postavlja pitanje „Tko je i što je Vito Šimić? (...) Ne voli se umarati, ne voli rano ustajati, ne voli kad mu je hladno, kad je gladan, kad je žedan. Sve u svemu: mlakonja“ (Kovačević, 2012: 33). Kada je naišao na Crnu kutiju i krenuo ju proučavati, mišljenje se promijenilo. „Gle, pa on može utjecati na njihovo kretanje!!! Napokon je krenulo! Da, Vito Šimić, on je zakon! Kakav Kruno!“ (Kovačević, 2012: 69).

Iako se u svojoj mašti Vito potajno nadao da se u Crnoj kutiji nalazi neka tajna vezana uz Mossad, CIA-u i izvanzemaljce, kada se našao u situaciji koja je izgledala opasno, njegova mašta je još više radila i prouzročila njegov strah. Na početku romana smatrao je da je to mašta, „no bio je potpuno siguran da ljudsko stvorenje ne može tako dahtati. To stvorenje koje je dignulo slušalicu... Ne, nije smio dati maha svojoj mašti“ (Kovačević, 2012: 73), ali kasniji događaji su tu maštu zamijenili sa stvarnošću. Nakon tog telefonskog poziva, Vito se boji javiti i na drugi poziv te zbog toga policajci provaljuju u njegovu kuću misleći da se nešto dogodilo. Vito ne vidi spas u policajcima, ni u vojsci koja se bavi tajanstvenim praskom u Požegi i provalom u Požešku štedionicu u kojoj mu radi otac, te shvaća da sam mora otkriti tajnu Crne kutije uz pomoć lokalnih delikvenata, svog djeda i djevojčice Andreje koja mu uskače

u pomoć već kod sukoba s Krunom. Kovačević lokalne delikvente Rodmana i Doktora uvodi u radnju u trenutku u kojem su bili potrebni glavnom liku. Stoga ga Rodman spašava od Krune, a zauzvrat mu Vito objašnjava što zna o Crnoj kutiji. Nakon razgovora s Rodmanom, Vito sumnja na njegovu vezu s Crnom kutijom.

Kovačević paralelno uvodi puno stresnih događaja za jednog trinaestogodišnjaka, a među njima i nestanak Bena, zaposlenika Požeške štedionice koji je bio jednako zaluđen računalima kao i Vito, a u njemu je vidio potporu koju nije dobio od oca. Glavni zadatak bio je pronaći Bena i Crnu kutiju. Crnu kutiju pronašao je kod Rodmana i Doktora koji su ju uzeli iz sobe misleći da ima veliku vrijednost s obzirom na to da je vezana uz sina direktora Požeške štedionice. Vito, uz djedovu pomoć i uz neosnovane prijetnje Rodmana i Doktora, dobiva zaštitu i pomoćnike u pronalasku Bena. Nakon svih tih sitnih događaja, još uvijek nije otkrivena tajna Crne kutije. Vito je smatrao i Andreju osobom kojoj se može povjeriti jer je bez razmišljanja otišla iz škole kako bi njemu pomogla. Cijelo razotkrivanje odvija se u njenoj kući. Vito je, kao i ostali Kovačevićevi likovi, uz svoje zaključivanje i pedantno promatranje, ali i znanje o računalu, došao do zaključka kako je njegova mašta ipak bila stvarnost te je uspio nadmudriti dva izvanzemaljca i tako postao međugalaktički haker. „Bilo je to neobično, mislio je Vito, toliko sam puta sanjao o tome da se dokažem kao veliki haker, a sada, kada se to stvarno dogodilo, i to još pred Andrejom, osjećam se gotovo potišteno“ (Kovačević, 2012: 188). Kovačević je ovim završetkom zaokružio karakterizaciju glavnog lika, počevši na početku romana s pitanjem „tko je i što je Vito Šimić?“, a završivši s titulom međugalaktičkog hakera. Iako je Vito shvatio da ga ono što je želio cijelo vrijeme nije ispunilo, dječak je dobio ipak nešto više, a to je obitelj. Otac i djed su se pomirili, a Vito je osvojio djevojku i stekao prijatelje, iako oni nisu njegovih godina.

Roman *Tajna Zlatnog zuba* neobičnog je završetka. U njemu također upoznajemo trinaestogodišnjaka Davora koji, kao i ostali likovi, nema previše prijatelja svojih godina. Spletom nesretnih okolnosti i bačen u situaciju koju nije mogao predvidjeti, upoznaje tri petnaestogodišnjaka. Davor se u mnogo situacija pokazao zrelijim i hrabrijim od njih, iako je mlađi. Iako u mnogo situacija nije bio hrabar, nego samo brzoplet, važno mu je bilo i kakav će dojam ostaviti u društvu. „Rekao je da ga želi gledati u oči dok ga bude pitao što se događa. Natrag više ne može, ispaao bi smiješan. I kukavica“ (Kovačević, 2012: 99). Nakon što su dječaci

počinili kriminalno djelo provalivši u skladište Ante Cekića, Davor je osjećao grižnju savjesti i nelagodu pred roditeljima te ga je, naravno, bilo strah policije.

A Davor se uspio dublje uvaliti. Brzopleto je priznao da njegovi drvarnicu u podrumu uopće ne koriste i da je, koliko se on sjeća, prazna pa su sinoć odlučili tamo smjestiti ukradenu robu. To bi mi mogla biti još jedna točka u optužnici, strahovao je Davor. (Kovačević, 2012: 44)

Iako su do sada likovi u romanima žudjeli za akcijom, Davorov slučaj nije bio takav. O tome svjedoče rečenice: „Ona Britvina umovanja o igračima odjednom mu postanu besmislena. Da barem sada čita kakvu dobru knjigu u sigurnosti svoga stana, ma kako taj stan bio mali. Ne bi mu smetala ni svađa roditelja“ (Kovačević, 2012: 39). Nakon susreta s Halilom, Zlatnim zubom, dječaci odmah shvate što su napravili i pitaju se što ih je potaknulo na pljačku skladišta. S obzirom na komplicirane odnose u obitelji, Davor shvaća da nema njihovu potporu u otkrivanju tajne Zlatnog zuba i da to mora riješiti sam.

Ma zapravo, vruga se stari razumije! Romani su jedno, a život nešto sasvim drugo. U životu se stari ne snalazi. Kad bi mu se obratio, usro bi se i napravio nešto glupo. A stara? Ona bi dobila slom živaca i počela hysterizirati. (Kovačević, 2012: 74)

Osim žargona i psovki koji prikazuju govor trinaestogodišnjaka, ovim citatom je prikazano i Davorovo mišljenje o svojim roditeljima koje će se uvelike promijeniti na kraju romana. Što se tiče snalaženja u opasnim i stresnim situacijama, Davor i ostali likovi se u njima vrlo dobro snalaze. Stoga se u stresnoj situaciji u kojoj nije imao tramvajsku kartu, nakon upita kontrolora, predstavio kao sin gospodina ispred sebe koji je prije njega prijetio kontroloru jer, isto tako, nije imao kartu, ne shvaćajući u tom trenutku da je time uvalio Britvu i sebe u još stresniju situaciju (Kovačević, 2012). Karakterizacija Davora nije moguća bez spominjanja djevojčice Tene koja ulazi u roman kao djevojka njegova prijatelja Nujića. Davor shvaća da mu druženje s Tenom stvara nelagodu, pogotovo zato što nije vješt u razgovoru s curama (2012: 57). Shvaća da je ona Nujićeva djevojka, ali s njom provodi puno vremena nasamo, te stvara neke osjećaje prema njoj. Do velikog razočaranja dolazi kada shvaća da Tena surađuje sa Zlatnim zubom. Nakon prvog poljupca s djevojčicom Gitom, koja ga je samo iskoristila kako bi privukla Nujićevu pažnju, Davor postavlja pitanje: „Žele li ga sve djevojke samo iskoristiti za svoje nečasne namjere?!“ (Kovačević, 2012: 143). Kao što

to obično biva, Davor je, promatrajući svoju okolinu i ljude oko sebe, prateći i zaključujući, došao do neočekivanog otkrivanja tajne.

Svjestan je da su zbivanja proteklih dana i njega promijenila. Odjednom mu je smiješno sve što ga je prije mučilo. Više mu nije važna veličina njihovog stana, ni starost automobila, ni sve ono što mu roditelji ne mogu priuštiti. Roditelji su mu prva liga bez obzira koliko zarađuju. I on je sam prva liga. Da nije, ne bi se Tena zaljubila u njega. Život je predivan! (Kovačević, 2012: 156)

U romanu *Tajna graditelja straha* upoznajemo dječaka Rudija Hercigonju. Rudi je trinaestogodišnji dječak iz Krapine. Nakon što se doselio novi susjed u kuću na kraju Mesničke ulice, cijeli je grad postao opčinjen njima, pa tako i djeca. Rudi, Mislav i Mirela prijatelji su od rođenja te su odrasli u istoj ulici. Mislav i Mirela u vezi su godinu i pol dana i od tada se njihov život počeo mijenjati. Karakterizaciju likova ponajviše određuje imovinsko stanje obitelji u kojoj su odrasli. Mirelini i Mislavovi roditelji imućniji su od Rudijevih pa se djeca ponašaju u skladu s time. Rudija iskorištavaju za pisanje zadaća, dok izbjegavaju zajedničko druženje s njim. „Onaj Srećkov sav je na tatu: bljedunjav, mršav, kratkovidan, štreberske face. Mislav kaže da je najbolji učenik u razredu. To mu ne će mnogo pomoći u životu, kao što nije ni njegovu ocu“ (Kovačević, 2013: 29). Rudi je zaljubljen u Mirelu i ne shvaća kako ona ne vidi da je on bolji izbor od Mislava. U stresnim i opasnim situacijama, Rudi ostaje pribran i pokazuje svoju hrabrost, pogotovo kod prvog susreta s Gospodarom.

Pajo zaprepašteno vrisne. Pa se hitro vrati u dvorište. Htjede uletjeti u kuću, no odjednom se ispred njega stvori Mislav (Rudi nije primijetio kada je ovaj napustio društvo pred njegovom kućom), utrči u kuću prije oca pa zalupi i zaključa ulazna vrata. (...) Rudi se osvrne. Cure su još iza njega. (...) spoznaja da cure računaju na njega pomogne mu da se pribere. Samo da nakaza opet ne skine naočale! (Kovačević, 2013: 178)

Gospodar je u kuću prihvaćao one ljude koje je svijet odbacio. Stoga je primio propalicu Drageca, Boženu koja je upravo izašla iz psihijatrijske bolnice te Rudija. Rudi je sam ušao u kuću i zahtijevao upoznavanje, ali je na kraju shvatio da Gospodar uopće nije opasan kao što cijeli grad misli. Zbog toga roman završava sretno za Rudija.

– Možda ste baš vas dvoje vjesnici novoga doba. – Djelujem li ja vama kao vjesnik nečega? – Rudi skine naočale kako bi ih obrisao. – Da – Komornik odlučno kimne

glavom. Rudi se iznenađeno zagleda u Komornika, a onda pogleda Gospodara. Učini mu se da je i on kimnuo. (Kovačević, 2013: 237)

U romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka* Kovačević predstavlja lik dječaka Ognjena. Zanimljivost ovog romana jest u tome što se ni na jednom mjestu ne spominje dob dječaka i njegova društva, zbog čega se čitatelj može lakše poistovjetiti s likovima. Kovačevićevi likovi najčešće imaju između jedanaest i četrnaest godina. Ognjen je vrlo strašljiv dječak, a neki njegovi strahovi mogu se smatrati iracionalnima, poput straha od alergije na otrov pčela. Iako se ta informacija nalazi na početku romana, bitno će obilježiti Ognjenov boravak u novom razredu.

Kad je Ognjen počeo panično vrištati zato što pčele lete oko njega, svi su ga u prvi mah zapanjeno gledali. Oliver se počeo smijati. Njegov je primjer slijedilo nekoliko dječaka. (Kovačević, 2013: 72)

– Ti si alergičan na pčelinji ubod? – pitala je učiteljica. – Moguće je – dahne Ognjen i u istom trenutku shvati kakvu je glupost izvalio. (...) – Pa on uopće nije alergičan! – uskliknuo je Oliver pa opet prasnuo u smijeh. (Kovačević, 2013: 72)

S obzirom na prijete koje je dobivao Zantar Vidovnjak, a prouzročile su njegov nestanak, Ognjen je sam zaključio da bi on mogao nestati sljedeći te je stoga razvio strah od samoće. Iako su ga prijatelji uz Oliverov poticaj zadirkivali, htio je samoću, no kada se to dogodilo, nije osjećao oduševljenost.

Kad bi barem Ognjen mogao biti optimističan. Znao je da će često biti sam u stanu. Ako se majka nekim čudom suzdrži i ne oda ne neko od svojih dalekih putovanja, svakodnevno će ići u Krapinske Toplice. Otac radi u Zagrebu. I to je to! Sam je. (Kovačević, 2013: 149)

Shvatio je kako su mu se učenici u prošloj školi rugali te da sada ima priliku za novi početak. Kada je upoznao dječake iz Stubičkih Toplica, morao je ostaviti dobar prvi dojam. Proces rastave roditelja uvelike je utjecao na njegovo ponašanje u društvu i na njegova razmišljanja. Iako nije bio u dobrim odnosima s ocem, shvaća da mu on nedostaje i često se pita kako bi to izgledalo da otac živi s njime. U prvom prologu saznajemo za ubojstvo koje se dogodilo u Zagrebu. Ognjenov susjed, Krunoslav Švaljek, ubio je poduzetnika Berislava Čondrića. Iako na prvi pogled ova informacija nije toliko važna, na kraju romana čitatelj će shvatiti važnost slučaja i njegov utjecaj na Ognjena i njegovo razmišljanje. Niz slučajnih događaja u novoj sredini naizgled su

povezani s tim slučajem u Zagrebu. Ognjenu, zbog prethodnih loših iskustava u Zagrebu, nedostaje samopouzdanja i sigurnosti, a to se mijenja nakon što dobije naklonost djevojčice Tene, koja je od svih dječaka iz društva izabrala njega. Kasnije Ognjen pokazuje svoju hrabrost jer ne želi ispasti kukavica pred Oliverom koji cijelo vrijeme pokušava potkopati Ognjena.

Znao je i da će Oliver vrlo brzo nanjušiti njegove strahove. Kako bi to izbjegao, prišao je ulaznim vratima pa provjerio jesu li zaključana. (...) Ne znajući što bi drugo činio, počeo je zavirivati u sobe Prpina doma, posve nesvjestan toga da su njegovi prijatelji ostali vani. (Kovačević, 2013: 172)

Paralelno s glavnom radnjom odvija se radnja u Ognjenovim mislima. Njegovo maštanje grafički je prikazano drugim fontom. U toj maštariji Ognjen sebe vidi kao heroja.

Zamišlja da je vojni policajac, pričuvni časnik s činom narednika stažista. Šalju ga u vrlo ozbiljne pothvate u kojima se on izuzetno hrabro nosi s opasnostima za razliku od problema u stvarnosti, gdje nastoji izbjeći svaku situaciju koja iole odmiče od sigurnosti svakidašnjice. (Težak, 2013: 219)

U maštariju ulazi stvarni lik djevojčice Tene koja mu je uljepšala boravak u Stubičkim Toplicama. Na kraju svoje pustolovine, Ognjen je shvatio da nikad neće postati narednik stažist iako bi to volio. Shvatio je da mora prihvatiti samoga sebe i da ga prijatelji i Tena kao takvog cijene i vole. Tek nakon otkrivanja tajne, Ognjen je postao zadovoljan sobom.

Posljednji je roman *Tajna najboljih prijatelja*. U ovom romanu upoznajemo trinaestogodišnjaka Vjekoslava Raguža. Težak o glavnom liku navodi:

Glavni junak, dječak Vjekoslav, suprotnost je Kušanovu Koku. Za razliku od Koka koji, zamoren monotonijom svakidašnjice, žudi za akcijom, pustolovinom, za tim da mu se dogodi štogod uzbudljivo, pa kada nema ničeg na vidiku, počinje sam izmišljati sumnjive situacije, Vjekoslav voli svoju svakidašnjicu takvu kakva jest i brine se kad joj nešto zaprijeti. (Težak, 2018: 134)

Vjekoslav je kroz cijeli roman relativno pasivan, nezainteresiran za sve svoje obaveze i hobije. Jedini njegov interes je ljubav prema djevojčici Anji. U trenutku kada ga je Anjina prijateljica Lara zagrlila, Vjekoslav je izgledao potpuno ravnodušno,

nezainteresirano za djevojčicu i pitao se što ona zapravo želi od njega. S obzirom na to da je bio u potpunosti u pravu, ona ga je planirala iskoristiti misleći da je Veliki Igrač kojega je poslao njen otac. Vjekoslav je doista pristojan dječak, ali zbog svoje pristojnosti u nekoliko situacija biva izigran. U trenutku kada je i on primijetio Velikog Igrača kako ih promatra, nije se osjećao potpuno sigurnim, ali nije htio Laru ostaviti samu. Nekoliko minuta nakon školskog zvona, Lara je otišla sama ne razmišljajući o tome hoće li čekati Vjekoslava.

Vjekoslav je također snalažljiv u stresnim i opasnim situacijama. Kod susreta s Larinim dečkom Karlom, Vjekoslav brani Laru te tvrdi da je on inicirao cijeli susret bez obzira na to što će susret s Karlom završiti tučnjavom. „– Znaš da te moram prebiti? – Znam. Karlo je zurio u rukometnog vratara zbunjen njegovom smirenošću“ (Kovačević, 2018: 63).

Na početku romana saznajemo da je Vjekoslav nezainteresiran za bend u kojem svira jer je jedini bubnjar u glazbenoj školi, a kako bi izbjegao ljutnju profesora, nastavio je svirati bubnjeve iako su ukinuli dodatne bodove za srednju školu. Unatoč tome Vjekoslav i dalje nastavlja svirati kako njegova vještina ne bi ostala nerealizirana. Kao tinejdžer ne pokazuje interes za sport, odnosno rukomet, koji trenira samo zbog društva s kojim se druži. Iako je obranio sedmerac svojim nosom, smatra da je to bila slučajnost iako njegovi vršnjaci tvrde suprotno. „Nisam lud za športom, nisam lud za glazbom, za čime sam uopće lud?“ (Kovačević, 2018: 15), pita se dječak Vjekoslavovi prijatelji smatraju ga idealnim slušateljem zbog toga što su oni često pričaju i ne mare zanima li to njega ili ne. Stoga mu je Erik, jedan od Vjekoslavovih najboljih prijatelja, ispričao što mu se dogodilo jedne noći. Vjekoslav o tome nije bio zainteresiran do trenutka kada je na školsko igralište ušao Veliki Igrač. Nakon što je time privukao pažnju sve djece na igralištu, svi su u njemu vidjeli ono što ih muči, odnosno svatko je pomislio da je on došao samo zbog njih, dok Vjekoslava on nije previše zanimao. Vjekoslava su u jednom danu prijatelji, ali i simpatija Anja, razočarali više puta. Uz Boba, koji mu je kopao po jakni dok je mislio da on ne gleda, i Anje, koja ga je tužila Larinom dečku što je prouzročilo fizički obračun, iznenadila ga je djevojčica Vanja. Nju poznaje od prvog razreda, ali ju nikada nije gledao na način na koji gleda Anju, nego samo kao prijateljicu iz benda. Povjerava se Vanji te uz njenu pomoć dolazi do otkrivanja tajne. Tek nakon shvaćanja ozbiljnosti prijete mafije shvaća da zapravo uživa u svojoj svakodnevici: „Voli svoj život, voli lupati po

bubnjevima, trenirati rukomet, zaljubljuvati se makar i nesretno. Ne želi da mu to sve pokvari strah koji bi mafija unijela u njegov život“ (Kovačević, 2018: 109). Težak ističe recepcijski potencijal Kovačevićih romana:

Djeca koja su čitala Kušanove roman drukčija su od današnje djece koja čitaju Kovačevićeve romane. Današnja su djeca manje sklona avanturama u prirodi, interese nalaze u drugim područjima, ne žele uzbuđenja u stvarnosti, dovoljna su im ona u virtualnom svijetu koji je sastavni dio njihova djetinjstva. (Težak, 2018: 136)

3.2. Mladenačka prijateljstva

Kovačević se bavi mladenačkim prijateljstvom, što je vidljivo iz samog naslova romana *Tajna najboljih prijatelja*, ali i u radnji romana *Tajna Zlatnog zuba* i *Tajna Zantara Vidovnjaka*. Prijateljstvo, u dobi od trinaest godina koliko imaju glavni likovi, ima veliku ulogu u samom stvaranju osobe kakva ona zapravo jest. Pomoću prijatelja mlada osoba sazrijeva, upoznaje svijet oko sebe te stvara sliku o sebi i o svom položaju u društvu. S najboljim prijateljima dijeli sve tajne te mlada osoba smatra kako između njih ne bi trebalo biti tajni. U romanu *Tajna Zlatnog zuba* dječak Davor nakon izbjegnutog sukoba ulazi u novo društvo i sklapa prijateljstvo s dječacima od petnaest godina. Davor, prije upoznavanja novih prijatelja, prikazan je kao dječak koji nije imao puno pravih prijatelja. Bio je zaluđen knjigama i to mu je bio „bijeg“ od slušanja prepirki svojih roditelja. Nakon što se dogovorio s Nujićem, Britvom i Grobarom te krenuo u akciju u kojoj nije ni htio prvobitno sudjelovati, Davor shvaća da to nije za njega.

Ona Britvina umovanja o igračima odjednom mu postanu besmislena. Da barem sada čita kakvu dobru knjigu u sigurnosti svoga stana, ma kako taj stan bio mali. Ne bi mu smetala ni svađa roditelja. (Kovačević, 2012: 39)

Davor zajedno sa svojim prijateljima odlazi opljačkati skladište. Nakon te izazovne radnje, u kojoj dječaci od trinaest i petnaest godina voze auto i dogovaraju posao s čovjekom srednjih godina kojeg su slučajno upoznali, započinje zaplet. U tom trenutku, Nujić, dječak kojem se Davor divio, dovodi svoju djevojku Tenu. Davor nakon druženja s Tenom počinje shvaćati da mu se Tena sviđa, ali zbog Nujića sebi

govori kako na to mora zaboraviti. „Tena je Nujićeva cura, nemam se ja što njoj pokušavati svidjeti, opomene se Davor.“ (Kovačević, 2012: 99)

U trenucima u kojima je trebalo pokazati tko je najhrabriji od njih četvorice, stariji dječaci su odustajali i prepuštali to nekome drugome. „Morat ćete bez mene, ja bi ostavljao otiske prstiju – primijeti Britva podižući rukavice“ (Kovačević, 2012: 47). Britva je samo nizao razloge zašto on ne bi sudjelovao u pljački te tražio izlaz iz situacije u koju je uvukao cijelo društvo. Davor je shvatio da nema druge opcije nego da preuzme stvar u svoje ruke i posjeti Vuka koji ih je unajmio za pljačku.

– I oni su kukavice. No, to je tek dio odgovora. Drugi dio je, zapravo, mnogo zanimljiviji: Davor je manje vrijedan od njih. To je njihovo mišljenje, dakako. (Kovačević, 2012: 121)

Kao najgora posljedica njegova druženja s novim društvom, nakon posjete Vuku, dočekala ga je optužnica njegovih prijatelja i njihovih roditelja da je on glavni krivac za pljačku. Britvin otac najviše stvara probleme te za razliku od ostalih jedini povišenim glasom prijeti Davoru da je on krivac. „Ti kriminalac, šuti!!! Govorit ćeš samo kad te se nešto pita! Jasno?!“ (Kovačević, 2012: 125). Međutim, problem je nastao kada je prebacivanje krivnje počelo utjecati na raspad društva. Iako je društvo postojalo samo tjedan dana, koliko traje i radnja, Davor se vezao uz dječake jer su zajedno prošli kroz opasnu i osjetljivu situaciju.

U romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka* upoznajemo dječaka Ognjena koji se nakon neslužbene rastave roditelja seli u Stubičke Toplice. Ognjen nije imao dobro iskustvo s vršnjacima u školi koju je prethodno pohađao. To najzornije predložuju sljedeće rečenice:

Kad bi koga iz njegova bivšeg razreda pitali koliko ih je u razredu, ovaj bi odgovorio: petnaest dječaka, šesnaest djevojčica i Ognjen Panežić, bez obzira na to je li upitani bio dječak ili djevojčica. (Kovačević, 2013: 34)

Ognjen nakon dolaska u Stubičke Toplice ispred svoje zgrade upoznaje braću Karla, Vilija i Edija. Dječaci su proveli zajedno cijelo ljeto, a nekoliko tjedana prije početka nove školske godine društvu se priključio Oliver, dječak iz Ognjenova budućeg razreda te djevojčice Tena i Lucija. Zajedno su odlučili riješiti tajnu Zantara Vidovnjaka prije policije koja je aktivno istraživala njegov nestanak. Oliver je

prikazan kao nasilnik, pogotovo prema Ognjenu. Prepoznao je Ognjenove strahove te ih iskorištava protiv njega u nastavi kako bi ga osramotio. Slijedi primjer Oliverova ismijavanja Ognjena: „Osim, toga, znate li da su ona dvojica, koji su u petak tu pred školom zlostavljali našeg dragog, osjećajnog prijatelja, jutros pušteni da se brane sa slobode.“ (Kovačević, 2013: 148) Ognjenovo mišljenje o samom sebi uvelike utječe na njegov odnos s prijateljima. Nakon što je započeo vezu s Tenom imao je pozitivniju sliku o sebi, ali ga je mučio odnos s Edijem jer je od njegovog oca saznao da je i on zaljubljen u Tenu. Kada je došao trenutak otkrivanja tajne Zantara Vidovnjaka, Ognjen je shvatio da je bolje da u opasan pothvat odlaska k Prpi ne ide sam s Tenom. Ona je pozvala Luciju, a dječaci su pitali Ognjena za dopuštenje. Olivera nitko nije zvao, ali ih je sreo nakon škole te se sam priključio odlasku, komentirajući kako je ta ideja djetinjasta. „Želim vidjeti kako će se naš novi prijatelj ponašati kad stignemo pred kuću čovjeka koji je pola života proveo po zatvorima“ (Kovačević, 2013: 170). U trenutku u kojem je trebalo pokazati tko je od njih najhrabriji i kada je trebalo ući u dvorište Pripine kuće, prvi koji je to učinio bio je Ognjen. On je prvi ušao u kuću te prvi progovorio s došljakom za kojeg se ispostavilo da je Zantar Vidovnjak. Oliver se u toj situaciji prestrašio, dok su ostali dječaci i djevojčice pratili svog novog vođu. Ognjen je uspješno zamijenio Olivera i preuzeo ulogu vođe skupine.

U romanu *Tajna najboljih prijatelja* nailazimo na društvo trinaestogodišnjaka koji zajedno provode jedan dan u školi. Naslov romana zainteresirat će čitatelja zbog otkrivanja tajni koje najbolji prijatelji kriju jedni od drugih. Glavni likovi su Bob, Erik i Vjekoslav, tri najbolja prijatelja iz vrtića. Dječaci su se karakterno promijenili od vrtićkih dana. Erik je vješt haker, Bob je poduzetnik, a Vjekoslav pasivan i nezainteresiran, za razliku od svojih prijatelja. Kada se prije početka nastave pojavio Veliki Igrač na školskome igralištu, svi su učenici u njemu vidjeli ono što oni žele, pa je tako Erik vidio profesionalnog ubojicu koji je došao samo zbog njega. Vjekoslav tog neznanca nije doživio jer ga je u razmišljanju prekinula Lara, školska prijateljica čijem se zagrljaju prepustio. Tijekom prvog školskog sata, Vjekoslav je na hodniku vidio Boba kako mu kopa po džepovima jakne. U tom trenutku Vjekoslav je zaključio da se događa nešto misteriozno jer mu je bilo neobično što Bob kopa po njegovim džepovima bez razloga. Vjekoslav dobiva SMS poruku od nepoznatog broja s Larinim potpisom kako se moraju naći tijekom velikog odmora. Taj je broj zapravo bio broj njezina dečka Karla. Vjekoslav je zaključio kako ga je netko od njegovih prijatelja

izdao i rekao Karlu što se dogodilo prije škole. Susret s Karlom prekinuo je Veliki Igrač koji je cijelo vrijeme bio na školskom igralištu. On je također kopao po Vjekoslavovim džepovima i tražio nešto od njega. Vjekoslav je shvatio da mu Bob nešto skriva i prešućuje. Na kraju romana i nakon razrješenja tajne dječaci postaju složniji, prijateljstvo postaje jače te nakon što su prošli kroz opasnu i strašnu situaciju, zajedno shvaćaju da moraju biti iskreniji jedni prema drugima kako se to više ne bi ponovilo.

3.3. (Ne)očekivana ljubav

Težak navodi bitnu karakteristiku Kovačevićevih romana, a to je ljubav između glavnog lika i djevojčice istih godina. Ovu karakteristiku možemo uočiti u svim analiziranim romanima.

Kovačević se u svojim krimićima uvijek služi još jednim motivom, vječno privlačnim mladoj čitateljskoj publici, a riječ je o dječjim simpatijama i mladenačkom zaljubljivanju. Iako taj motiv nije u prvom planu, vrlo je važan u strukturi njegovih romana jer im daje određenu dozu prisnosti i simpatičnosti (Težak, 2018: 136)

Pavao Pavličić smatra da bi kriminalistički romani, kako bi pridobili i drugu vrstu publike, onu publiku koja ne voli čitati o ubojstvima i zločincima, nego o ljubavnim romansama, trebali sadržavati nešto što je potpuno drukčije od njihove prirode, a to je upravo navedena ljubavna komponenta (2008: 173). Kovačević se, kako je Težak objasnila, uvijek služi motivom ljubavi kako bi zainteresirao mlade čitatelje, ali i privukao ostalu čitateljsku publiku. Uvijek postoje čitatelji koji nisu zainteresirani za kriminalističke romane, a prateći ovu ljubavnu komponentu mogli bi postati zainteresirani i za glavnu radnju. Ljubavna komponenta nije u prvom planu ovih romana, ne ometa glavnu radnju i ne ometa istražitelja. Upravo suprotno, istražitelji u svojoj polovici vide osobu od povjerenja koja im nerijetko pomaže u istrazi, a ponekad čak bude i aktivnija od njih samih. Stanko Lasić također ističe važnost partnera u istrazi. Istražitelju je potrebna osoba s kojom će razgovarati o dokazima, o svojim slutnjama i s kojom će moći zajedno razmišljati. Navodi ustaljene parove poput Pirota i Hastingsa te Holmesa i Watsona (1973: 62). U Kovačevićevim romanima ustaljene i uigrane parove poput navedenih zamjenjuje komponenta za koju

je mlađa čitateljska publika zainteresiranija, a to je ljubav. Istražitelji su, u analiziranim romanima u svojim boljim polovicama pronašli osobu od povjerenja s kojom će moći razgovarati o zagonetki koja ih proganja.

U Kovačevićem prvom romanu upoznajemo dječaka Domagoja i njegovu djevojku Jagodu. Domagoj se boji Jagode prije upuštanja u pustolovine s njom te pokušava pobjeći od nje, a na kraju romana oni se zaljube. Kako se Jagode prvobitno bojavao jer ga je zadirkivala, šokiran njenom dobrotom i spremnošću za akciju, otvara joj se i priča joj cijelu svoju priču o Slici. Jagoda ga je saslušala i predložila mu plan kojim će spasiti Sliku od moguće krađe. Stoga u ovom romanu sporedni lik djevojčice preuzima glavnu inicijativu, predlaže plan, organizira akciju i prema tome je glavni akter. Domagoj se u jednoj situaciji iskazao kao hrabri dječak koji je bio spreman riskirati kaznu svojih roditelja kako bi spasio Jagodu.

Kada je roditeljima priopćio da ima djevojku, sve mu je bilo dopušteno pa čak i izbjegavanje običaja subotnjeg odlaska u kino jer bi to vrijeme htio provesti s Jagodom. U romanu *Tajna mačje šape*, koji je nastavak ovog romana, saznajemo da su Domagoj i Jagoda još uvijek zajedno. U tom romanu javlja se novi ljubavni par: Ante i Marica.

Roman *Tajna Crne kutije* prati trinaestogodišnjaka Vitu u borbi s izvanzemalcima. Kao i u prethodnom Kovačevićevu romanu, Vito također ima simpatiju, Andreju. Uskoro će taj uzorak postati neminovan u sljedećim romanima. Kao što Domagoj vidi potporu u Jagodi, tako i Vito vidi u Andreji. Ona je bila uz njega kada ga je školski nasilnik Kruno natjerao da mu napiše dodatnu domaću zadaću. Smatrala je kako bi razgovorom s ravnateljem to mogao riješiti. Slušala ga je kada joj je ukratko ispričao u kakve je probleme upao. Međutim, poslušao je njen savjet i nije napisao Kruninu, kao ni Tamarinu i Vesninu domaću zadaću. Kovačević u romanu prikazuje trenutak Vitinog i Andrejinog prvog poljupca. Vrlo značajan trenutak u dječjem životu obilježio je napetu situaciju izbavljanja Bena. Slijedi prikaz Vitinog prvog poljupca.

Vito nije znao da nečije oči mogu biti tako blistave kakve su sada bile Andrejine. Odjedanput su nestale kuće, drveće, parkirani automobili, ceste. Zaboravio je i na Crnu kutiju, i na Rodmana, i na sve što mu se događalo. (...) Dodir njezinih usana bilo je

nešto najljepše što je do rada doživio. Dvije svjetlosne godine daleko pojavila se sada misao da se, eto, i on napokon prvi put poljubio. (Kovačević, 2014: 154)

Trebala mu je njena pomoć i njeno računalo kako bi otkrio tajnu Crne kutije. Andrea je istog trena pristala otići iz škole i ustupiti mu svoj dom i računalo. Uz njenu pomoć došao je do otkrivanja tajne i otjerao izvanzemaljce sa Zemlje.

U ovom romanu glavni lik uspio je dva puta preoteti djevojku svom prijatelju. Davor je trinaestogodišnji dječak koji je, kako saznajemo u prvom poglavlju, poljubio djevojčicu Gitu u parku, a to je bio njegov prvi poljubac. Već je sljedećeg dana saznao od svog prijatelja Siniše da Gita ima dečka, Nujića. Zbog nezgodne situacije u koju ga je dovela, Davor je sklopio novo prijateljstvo upravo s Nujićem, no to nije bio kraj njegovih problema. Problem je nastao kada je Nujić u društvo doveo svoju novu djevojku Tenu. Tena je djevojčica koja je godinu dana starija od Davora. On se kroz cijeli roman borio s činjenicom da je Tena Nujićeva cura. Zbog svojih hrabrih postupaka razlikovao se od Nujića i Tena je sama shvatila kako joj se Davor više sviđa. Davoru je također zajedničko druženje odmagalo od nauma da Tenu smatra prijateljicom. „Hodajući uz djevojku, Davor osjeti laganu drhtavicu. Je li uzrok tome hladnoća ili njezina blizina? Drhtavica nije neugodna. Dakle, bit će da je ovo drugo.“ (Kovačević, 2012: 104). Nakon neugodnog i stresnog razgovora s Vukom, Davor se vratio iz njegovog stana, a Tena ga je dočekala sretna. Poljubili su se i tada je Davor shvatio da je izgubio prijatelja Nujića. Sve je krenulo u dobrom smjeru, no Davora je iza ugla dočekalo veliko razočaranje. Nakon Gite ga je i Tena iskoristila. Naime, pratio je Tenu nakon nastave te je otkrio da ona cijelo vrijeme surađuje sa Zlatnim Zubom. Nakon što mu je otac pojasnio cijelu situaciju, Davor je shvatio da su Tenine namjere bile jasne i opravdane.

Roman *Tajna graditelja straha* naizgled odskače od romana za djecu, ali posjeduje njegovo obilježje sretnog završetka. Glavi lik, dječak Rudi, prvobitno je bio zaljubljen u svoju susjedu Mirelu koja je zaljubljena u Rudijeva susjeda Mislava. Nakon što su Mislav i Mirela započeli vezu, Rudi se osjeća zanemareno i suvišno u njihovu društvu. Tijekom telefonskog razgovora s Mirelom, Rudi joj priznaje svoje osjećaje. Nakon ovog pomalo neugodnog razgovora, Mirela mu predlaže da pronade osobu koja će ga prihvatiti onakvog kakav jest. Nakon što mu je Mirela predstavila Ines, Rudi ju počinje drugačije doživljavati. U njoj pronalazi utjehu i smatra da je ona

jedina osoba koja ga razumije i shvaća njegovo ponašanje. Stoga je nesmotreno i pomalo sebično odlučio otići u Gospodarevu kuću, a to je podijelio samo s njom.

Gospodar je posjetio Ines iste noći kada je i Rudi provalio u njegovu kuću te joj ostavio bijelu ružu. Tijekom susreta s Gospodarom, Ines je bila hrabrija i krenula prva, a Rudi ju je pratio. Uz njenu je pomoć shvatio da Gospodar nije odvratn i opasan, nego samo drugačiji od svega što je ljudsko oko vidjelo.

Lik Ognjena u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka* prije Tene nije doživio ljubavno razočaranje kao protagonisti spomenutih romana. Ognjen Tenu upoznaje kao djevojčicu iz svog budućeg razreda. Tijekom druženja, Tena i Ognjen počeli su razvijati simpatije jedno prema drugom. Tena stanuje u istoj zgradi kao i Ognjen pa joj se, razgovarajući s njom na putu do škole, Ognjen povjerava o problemima u kojima se našao.. Problem nastaje kada Ognjen od inspektora Mučnjaka, oca svojih prijatelja, saznaje da se njegovom sinu također sviđa Tena. Misleći da će zbog toga Edi prekinuti prijateljstvo s njim, shvaća da mu je Tena ipak veća potpora i nada se da mu to neće stvarati probleme. Tena je bila uz njega u svim trenucima pa se tako našla kao oslonac i nakon napada na Ognjena.

Prošli su uspon i stigli do škole. Osjećao se sve sigurnijim na nogama, no nije to htio priznati ni sebi ni Tenu. Ugodno se osjećao u njezinom zagrljaju. Odjednom je shvatio da je Tena od svih dječaka koji su zaljubljeni u nju odabrala njega. Ni Edija ni Olivera već baš njega. (Kovačević, 2013: 129)

Tada se javlja Ognjenovo negativno mišljenje o sebi. Nema dovoljno samopouzdanja da uvidi svoje kvalitete i ne može dokučiti zašto je baš Tena odabrala njega, ali osjećao se ugodno u njenom društvu. Jedino njoj je objasnio svoju obiteljsku situaciju i priznao kako mu je otac alkoholičar, a majka pre zaposlena da bi posvetila pažnju njegovim problemima. Odlučio joj je priznati svoje osjećaje bez obzira na to kakve će imati posljedice. „– Ne želim da mi budeš prijatelj! – dječak je nehotično podignuo glas, a zatim nastavio tiše – Želim da mi budeš nešto drugo... - Što? – Želim da mi budeš cura.“ (Kovačević, 2013: 157). Prvi su se puta poljubili nakon što su zajedno otkrili tajnu. Svojim mislima i idejama potaknula je Ognjenovo otkrivanje tajne Zantara Vidovnjaka. Slučajnim razgovorom u slastičarnici Tena je otkrila tajnu, a da toga ni ona ni Ognjen nisu bili svjesni. Ohrabrila ga je da zajedno posjete Prpu, na što inače Ognjen ne bi pristao.

U romanu Kovačević prikazuje paralelnu radnju koja prikazuje Ognjena kao načelnika stažista. Tena je toliko utjecala na Ognjena u stvarnom životu da je ušla čak i u taj svijet, odnosno svijet u koji je Ognjen bježao kada se našao u situaciji u kojoj nije htio biti. Slučaj nestalih vojnika se raspleo upravo zato što Ognjen nije htio izgubiti Tenu.

U romanu *Tajna najboljih prijatelja* Težak primjećuje da je „zanimljivo to što se ljubavni osjećaji glavnog junaka Vjekoslava bitno mijenjaju od početka do kraja romana na što utječu neugodni događaji koje proživljava.“ (Težak, 2018: 136). Ovim citatom Težak je istaknula neugodne događaje koji su utjecali na Vjekoslava pritom misleći na ljubavne probleme, odbijanje od prvobitne simpatije i prihvaćanje djevojčice Vanje. Na početku romana čitatelj saznaje da je njegova rukometna momčad osvojila županijsko prvenstvo, a Vjekoslav je obranio odlučujući sedmerac. Njegovu sreću pokvarila je neprisutnost njegove simpatije Anje. Ona surađuje s Velikim Igračem i odaje mu njihove planove. Svjestan izdaje, Vjekoslav ne može pojmiti kako mu se mogla sviđati cijelo to vrijeme. Počinje primjećivati djevojčicu Vanju s kojom svira u bendu već duže vrijeme koju do tada nije gledao na taj način.

Bila je zgodnija nego što je to prije zapažao. Usput je zaključio Vjekoslav. Ne zna točno čime se to isticala, sva je nekako prosječna, visina, težina, građa, ali kao da je odjednom nekako zračila. (Kovačević, 2018: 49)

Kovačević takav zaplet ima u svim svojim romanima. Vjekoslav i Vanja zajedno prolaze kroz prijetnje Velikog Igrača. Uz Vanjino bistro razmišljanje, Vjekoslav donosi odluke i razrađuje svoj plan kojim pokušava uhvatiti Velikog Igrača i spasiti novinara Igora Panežića.

3.4. Mašta kao bijeg iz stvarnosti

Psiholog Lawrence A. Averill smatra da je mašta poput polja otkrića u kojem djeca poput mozaika slažu komadiće u cjelinu. Iz naizgled nepovezane cjeline uzimaju iskustvenu građu stečenu u svom fizičkom ambijentu (1972: 10). Mašta ima funkciju stimulacije mentalne aktivnosti djeteta istovremeno djelujući na razvitak iskustva u djetetovu životu. Prema Averillu mašta stvara svijet u kojem dijete želi živjeti, a ubacujući dijelove stvarnog svijeta, dijete ga ispravlja prema vlastitim željama (1972: 10). Tako u Kovačevićevim romanima dječaci Domagoj, Ognjen i Vito sami uz pomoć mašte stvaraju svoj svijet na svoj način. Antonio Lugli u svom članku progovara o utjecaju mašte na dječji život. Navodi pozitivne funkcije mašte koje možemo uočiti u Kovačevićevim romanima. Lugli, kao i Kovačević, smatra da djeca pomoću mašte mogu pobjeći iz stvarnog svijeta u trenutku kada djetetu mašta pruži iluziju oslobađanja iz njegovih granica razmišljanja, odnosno kada pomoću mašte može napustiti svoj svijet u kojem nije zadovoljno. „Konačno, mašta u djece izaziva 'jezu i pobudu', tjera ih k onoj oštrici pravih ili zamišljenih opasnosti, koja pojačava ogroman užitak jednostavne igre u koju dijete ulaže sve fizičke i psihičke napore, pažnju i hrabrost“ (Lugli, 1972: 11). Upravo služeći se Luglievim zaključkom, analizirat ćemo romane Hrvoja Kovačevića. Lugli je naglasio važnost doticanja granica razmišljanja u mašti, što je vidljivo kod lika Ognjena te također kod dječaka Domagoja koji kroz svoju maštu sam ulazi u neostvarive opasnosti. Domagoj u romanima *Tajna Ribljeg Oka* i *Tajna mačje šape* kroz svoju maštu proživljava mnoge situacije u kojima ne bi sudjelovao u stvarnom životu. Pratio je ljude na Cvjetnom trgu te je onima koje je svakodnevno susretao nadjenao nadimak. Prisluškiavao je njihove razgovore i u svojoj glavi projicirao njihov život. Neki od 'čudaka', kako ih on naziva, bili su bezazleni, a neki su bili opasni. Osim što je bio maštovit, Domagoj je bio iskusan lažljivac. To možemo uočiti u situacijama u kojima bi roditeljima morao opravdati svoja kašnjenja kući.

– Gdje si ti do sada? – odgovori majka protupitanjem. – Pomogao sam jednoj djevojci iz Hong Konga da nađe Američko veleposlanstvo. Čula je da Hong Kong uskoro prelazi u kineske ruke pa je pošla potražiti politički azil. (Kovačević, 2012: 19)

Domagoj se pomoću svojih bezazlenih laži u romanu *Tajna Ribljeg Oka* izvukao iz neugodnih situacija. Primjerice u situaciji s neugodnim pitanjima susjeda električara Horvata, da nije bilo njega, razotkrila bi ih.

– A zašto biste htjeli naći svog izgubljenog rođaka? – pitala je sumnjičavo gledajući dvojicu došljaka. – Da bismo posudili novce od njega za moj povratak u Australiju – ubaci se Domagoj. – Za što?! – zaprepasti se susjeda Štefica. – Tužna je to priča... Zanima vas? – upita Domagoj. (Kovačević, 2012: 109)

U romanu *Tajna Crne kutije* čitatelj shvaća značenje izraza *mašta* kao dio stvarnosti. Dječak Vito mašta o uplitanju tajnih službi u njegov život kako bi se zajedno s njima borio protiv izvanzemaljaca. Na njegovu žalost to se i ostvaruje, ali mu policija i vojska zapravo otežavaju pravu borbu zbog čega je naposljetku sam osuđen na obračun s dvama izvanzemalcima. Nakon što je pronašao Crnu kutiju na tavanu svoje kuće, ne znajući njeno podrijetlo, Vito je izmislio svoju inačicu priče, iako se pitao kako se ona našla na njegovom tavanu. Tu njegovu maštariju prekinula je njegova majka Sandra koja je u tom trenutku ušla u kuću. Vito je svoj strah od Mossada i KGB-a podijelio s Benom, šefom Odjela Elektroničke obrade podataka Požeške štedionice. On ga je poslušao i nije odbio, ali isto tako ni prihvatio njegovu teoriju o Mossadu. Kako je radnja romana odmicala završetku, Vitina se mašta razvijala. Iako nije u potpunosti bio u pravu što se tiče tajne izvanzemaljske civilizacije i uplitanja tajnih službi, Vito je maštajući i razmišljajući, nadvladao policiju i vojsku koja se intenzivno bavila rješavanjem podrijetla Crne kutije. Međutim, jedina velika razlika između njih i Vite bila je upravo mašta. Averill je pojasnio da mašta itekako potiče stimulaciju mentalne aktivnosti djece te time razvija iskustva u dječjem životu (1972: 10). Dječak je mogao maštati i upustiti se u svoja viđenja, pa čak i zamisliti nerealnu pojavu poput postojanja izvanzemaljaca, dok odrasli to ne mogu predočiti.

Mašta je u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka* dobila sasvim novo značenje, što najbolje objašnjava naslov poglavlja *Mašta kao bijeg iz stvarnosti*. Kovačević je neočekivano implementirao maštu u svoj roman. Čitatelj ostaje zbunjen susretom novih likova te novom radnjom koja nije povezana s glavnom radnjom romana. Jedan od čimbenika kojim je to prikazano je promjena fonta u dijelu romana kada Ognjen počinje maštati, ali čitatelju ne daje nikakve naznake da se ta radnja ne odvija u stvarnosti, barem ne na početku romana. Kovačević isto tako mijenja i mjesto radnje. Glavna radnja odvija se u Stubičkim Toplicama, dok se paralelna radnja odvija u

Požegi, odnosno na planini Papuk. Ognjen prvi put počinje maštati nakon svađe roditelja i obavijesti o selidbi s majkom i bakom u Stubičke Toplice. Težak pojašnjava ulogu Ognjenove mašte: „Kako priča u stvarnosti postaje zamršenija i dječaku neugodnija, tako sve lakše odluta u svoje maštarije i sve jasnije postaje kako su mu one izravna refleksija problema i događanja u zbilji“ (Težak, 2013: 219). Mašta mu služi kao bijeg iz stvarnosti te se javlja u situacijama u kojima Ognjen ne zna što treba učiniti. Stoga „odluta“ u situacijama koje su Ognjenu pomalo neugodne. Mašta Ognjenu služi kako bi pobjegao od svog života, od dječaka s premalim samopouzdanjem i pretvorio se u narednika stažista koji je zadužen da izbavi otete vojnike. Čitatelj uviđa razliku između Ognjena kao dječaka rastavljenih roditelja i Ognjena kao narednika stažista. U ovom dijelu romana Kovačević najbolje prikazuje razliku između lika Ognjena u stvarnosti i u mašti.

Stisak je bio tako jak da se nije mogao ni pomaknuti, no shvatio je da može vikati pa se počeo derati iz petnih žila. To je ionako jedino što je mogao poduzeti. Pogledao ga je bezizražajno, palcem otkočio pušku prebacivši polugu na pojedinačnu paljbu pa opalio metak točno iznad Mladenove glave. PRASAK HITCA U PODZEMNOM PROSTORU I VRISAK U HODNIKU STOPILI SU SE U KAFKOFONIJU KAOSA. (Kovačević, 2013: 159)

U stvarnosti se Ognjen našao u zagrljaju policajca, tj. trenutno njemu nepoznate osobe i nije mogao ništa drugo osim vrištati, dok je u paralelnom svijetu preuzeo kontrolu i na taj način zaustavio vojnika Mladena od otimanja puške (2013: 166). Paralelna radnja, odnosno mašta, provlači se kroz cijelo djelo. Zanimljivost je u tome što je jedina poveznica tih dviju radnji upravo Ognjen. Sve do trenutka kada je Ognjen shvatio koliko mu Tena znači i kako je ne želi izgubiti u stvarnom životu, ona ulazi u njegov svijet mašte. Upravo zbog nje se Ognjen ne želi pridružiti nestalim vojnicima, nego ih želi izbaviti i vratiti se svojoj djevojci (2013: 167). Ognjen je shvatio da je on, kao i Zantar, maštao o nečemu što se nikada neće dogoditi. Znao je da nikada neće biti vojnik ili narednik te da je trebao prihvatiti sebe jer postoje osobe koje ga kao takvog prihvaćaju, a jedna od njih je djevojčica Tena.

3.5. Glavni zločinci

U ovim romanima susrećemo likove koji imaju pozitivne, ali i negativne osobine. Posebnost je to, osobito, romana kriminalističkog žanra, da uvijek postoji lik koji je krivac za zločin koji glavni lik istražuje. Pavličić u svojoj knjizi *Sve što znam o krimiću* dodaje da je počinitelj osoba koja istodobno privlači i odbija čitatelja od tog romana. Zanimljivo je to što počinitelji u romanima nisu detaljno okarakterizirani, već ih određuju samo djela koja utječu na radnju (2008: 204). Pavličić pojašnjava da je čitatelju vrlo teško biti na strani zločinca jer sami zločinci nisu detaljno okarakterizirani. Samim time, čitatelj ne poznaje osobnost zločinca i ne može se poistovjetiti s njime kao što se može poistovjetiti s glavnim likom. (2008: 204).

U romanima Hrvoja Kovačevića glavne zločince upoznajemo već na koricama knjiga, a svoje romane nazivao je upravo po njima. Tako da sama potraga za identitetom zločinaca nije pretežito napeta, nego je cilj saznati zašto su oni počinili taj zločin. Likovi koji su uzrok problem, a nisu zločinci koji su počinili teški zločin poput ubojstva, već su imali namjeru počiniti krađu, otmicu ili nisu uopće imali negativne namjere, nego je cijeli slučaj bio svojevrsna pouka (kao što je to u romanu *Tajna Zlatnog zuba*). U pojedinim slučajevima činilo se da „zločinci“ sudjeluju u otmici koja je zapravo bila spašavanje, kao što je prikazano u romanu *Tajna mačje šape*. Također, susrećemo se sa zločincima koji nisu s ovoga svijeta, poput Gospodara u romanu *Tajna graditelja straha*, Malog Pijevca i Konjine u romanu *Tajna Crne kutije*.

Električar Horvat prvi je negativan lik u romanu *Tajna Ribljeg Oka*. Vodio je operaciju pokušaja krađe Slike Vincenta van Gogha. Horvat nije zapravo bio električar, nego se samo tako predstavljao, a Kovačević ne otkriva njegovo pravo ime, nego ga tako oslovljava kroz cijeli roman. Uz pomoć svojih dvaju pomoćnika, Ribljeg Oka i Anice Vuglec, onesposobljava štednjak u Kovačevićevom stanu jer je našao da je poznata i do sada neotkrivena slika Vincenta van Gogha u njihovu stanu. Svoje je pomoćnike zadužio za praćenje članova obitelji i otmicu djevojčice Jagode, dok se on trudio saznati u kojem dijelu stana se nalazi Slika. Kovačević u radnju uvodi lik Anice na početku romana, kojoj čitatelj ne posvećuje dovoljno pažnje i ne smatra ju relevantnim za daljnji tijek radnje.

– Reklama za električara – glasno je razmišljala baka gledajući plan Zagreba. A, vidite baš sam neki dan razgovarala s jednom ženom u tramvaju kako mi uopće nemamo električara. – S kojom ženom? – upita majka. – Ne znam kako joj je ime, upoznala sam je u tramvaju. – Upoznala si je u tramvaju? – iznenadi se majka. – Da, situacija je bila neobična. Žena ima tri madeža iznad desne obrve. To se čak ne može nazvati ni nekakvom fizičkom manom, ali neobično izgleda. E, pa ja se nisam mogla suzdržati da ne gledam u ta tri madeža. (Kovačević, 2012: 25)

Kovačević još jednom spominje ženu s tri madeža kada Jagoda javlja Domagoju tko stoji iza telefonske govornice. To je naizgled neobičan detalj koji čitatelj ni tada neće povezati s prvom ženom s tri madeža, sve dok glavni lik nakon asocijacije na riječ madež ne shvati poveznicu između žene koja je pričala s njegovom bakom i žene koja je stajala iza Jagode (2012: 112).

Hrvoje Kovačević svoj znanstvenofantastični roman *Tajna Crne kutije* također piše po strukturi kriminalističkog romana, ali unosi izvanzemaljce, odnosno izvanzemaljsku inteligenciju koja virtualnim putem, pomoću suvremene tehnologije, prodire na Zemlju zbunjujući njezine stanovnike. I ovdje je riječ o naprednijoj civilizaciji kojoj će uspješno doskočiti dječak Vito. (Gabelica i Težak, 2017: 131)

Kao što su istaknule Gabelica i Težak, Hrvoje Kovačević u svom romanu *Tajna Crne kutije* uvodi izvanzemaljce kao glavne zločince. Izvanzemaljci Mali Pijevac i Konjina glavni su uzrok nemira u Požegi. Vito im je nadjenao nadimke s obzirom na njihov fizički izgled. Mali Pijevac ga je dočekao jutro nakon pljačke Požeške štedionice.

Pred njim se našla neobična spodoba. Teško je bilo reći zašto je čovjek izazivao nelagodu. U prvom redu, bilo je neobično što se tako neočekivano stvorio u pustom prolazu. Bio je vrlo nizak, možda i niži od metar šezdeset. (Kovačević, 2014: 85)

Mali Pijevac ga je pokušao zavarati i predstavio se kao policajac koji nadgleda inspektora Maina i kolegu policajca koji su ga te večeri posjetili. Kasnije se saznaje da je Mali Pijevac odgovoran za provalu u Požešku štedionicu iz koje je nestao modem za odašiljanje signala i računalo koje je bilo povezano s Vitinim osobnim računalom. Isto tako Mali Pijevac je oteo i zarobio Bena u vlastitoj kući kako ga ne bi ometao u traženju Crne kutije. Idući dan, kada su Vito i njegov djed Toma odlučili otići na policiju, u kuću upada i drugi izvanzemaljac nadimkom Konjina. Vito se hrabro suočio

s činjenicom da je do sada razgovarao s dva izvanzemaljca te ih je namamio u Andrejinu kuću. Konjina mu je objasnio sve protekle događaje. Nije mu precizirao s kojeg je planeta, ali je prikazao kako to izgleda kod njih i zašto su uopće u potrazi za Crnom kutijom. Također zbog nematerijalne prirode njihovih tijela mogu se preobraziti u određenu formaciju koja ljudima može biti vrlo zastrašujuća. Kovačević se kod opisa njihovih planeta i prostorija služio stereotipnim opisima izvanzemaljske kulture u ljudskoj fikciji, pa se tako Konjina nalazi u svojem kiselom bazenu i ima peraje. Služi se takvim opisima jer mladi čitatelj lakše zamišlja takvo stvorenje ako ga je već vidio u nekom filmu ili čitao neku knjigu o njemu. Iako su na kraju ova dva došljaka ispali pravedni i prihvatljivi, Vito ih je svejedno odlučio nadmudriti. Nije vjerovao svim informacijama koje je Konjina dao te nije htio da njegovo, ili tijelo Malog Pijevca, ostanu na Zemlji nakon njihova odlaska. Jednim klikom uspio je poraziti i Malog Pijevca i Konjinu.

Roman *Tajna Zlatnog Zuba* nije imao pravog zločinca, već je završio kao predstava. Davorov otac, nakon što je shvatio što je učinio njegov sin, odlučio se poigrati s njim i njegovim prijateljima. Radi se o dječacima od trinaest i petnaest godina. Njih četvorica su opljačkala skladište za koje ih je zadužio Vuk. Vuka je prvi upoznao Britva, koji ga je dječacima predstavio kao „igrača“, ali je na kraju sve ispala prijevara za osiguranje njegovog vjenčanog kuma. Otac, kada je shvatio što su učinili, zamolio je glumca iz svoje predstave da odglumi velikog uličnog nasilnika Halila. Dječaci su ga prozvali Zlatni Zub zbog zlatnog zuba koji su uočili kada se osmjehnuo. Zlatni Zub je uspio u svojoj namjeri i pošteno je zastrašio dječake, ali i njihove roditelje koji su tek kasnije otkrili naume Davorova oca.

Roman *Tajna mačje šape*, kako stoji u uvodu u ovo poglavlje, nema prave zločince. Dunja Pavličević-Franić ističe osobit prikaz likova, pritom misleći na četiri prijatelja: Popa, Tezgu, Patku i Šimu. Oni su na prvi pogled uobičajeni sredovječni muškarci. Čitatelj, prateći razmišljanje glavnog lika Domagoja, tek na kraju romana shvaća kako su oni drugačiji od drugih. Predstavljeni su kao pojedinci koji su vjerovali u nešto nemoguće i neostvarivo. Vjerovali su u magični lijek iz Indije i u njegovu moć ozdravljenja, što se na kraju i dogodilo (2017: 113). Pop i Tezga, dva najbolja prijatelja za koje se mislilo da su oteti, sami su odlučili nestati i potražiti lijek za rak koji ima Tezgina žena Slavica. Iako je veći dio romana sastavljen kako bi čitatelj mislio da su oni nestali, glavni lik Domagoj sam zaključuje da su oni odlučili potražiti pomoć, a ne

da su oteti. Nakon pročitano romana, čitatelj uviđa da ovaj roman nema zločince. Negativnim likovima može se smatrati Maričina baka koja nije imala pozitivno mišljenje o svome zetu Tezgi ili dečko Popove bivše žene i Igorove majke, Maks, koji je odlučio prijetiti dječacima te ih zastrašiti. Sve u svemu, Pop i Tezga se ne mogu smatrati negativnim likovima, iako su prouzročili nevolju koja određuje radnju cijelog romana.

U romanu *Tajna graditelja straha* glavni su zločinci Komornik i Gospodar. U ovom romanu također nije počinjeno nijedno kriminalno djelo. Komornik, odnosno Gustav Potočki, osim zanimanja komornika, sobara, graditelj je straha, po čemu je roman dobio ime.

– Pa dobro, reći ću ti istinu: ja sam graditelj straha. – Što?! Kako to mislite?! – Tako kako sam rekao. Doslovno. Gradim kuće kojih se ljudi boje. Zašto? – Od toga živim – Rudi prvi put ugleda osmijeh na Komornikovu licu. (Kovačević, 2013: 204)

Djevojčica Mirela je Komorniku nadjenula nadimak Pikachu zbog njegove visine. Pajo, Mislavov otac, prvi je razgovarao s njim i iznenadio se njegovim izgledom.

Tijekom tog razgovora dječak Rudi kroz prozor prvi put ugleda neobičan obris te dvije crvene lampice. To je bio prvi susret s Gospodarom, a da toga susjedi nisu bili svjesni.

Iza jednog prozora na katu opazi dvije crvenkaste točkice, slične nekakvim signalnim lampicama. A onda shvati da su to nečije oči! Iza prozora se nazire obris nekakvog stvorenja, a crvene su točkice baš na mjestu gdje bi trebala biti glava. (Kovačević, 2013: 60).

Kovačević je u radnju uveo nekoliko nezgoda koje su mnogi u Krapini pripisivali Komorniku i Gospodaru, ne razmišljajući o tome da su sami za to krivi. Na kraju romana Rudi odluči raskrinkati Komornika te odlazi u kuću straha. Rudi je Komorniku predstavio svoju ideju cijelog zbivanja te ju je Komornik potvrdio i dodatno objasnio. Rudi je prihvatio njegovo objašnjenje i mislio je da je tajni došao kraj, no ne zadugo.

„Stvorenje ostane u podnožju šipke, onemogućivši tako Rudiju da pobjegne tim putem. – Gospodar se probudio – prošapće Komornik iza njegovih leđa.“ (Kovačević, 2013: 211). Nakon proživljenog straha, Rudi odbija prihvatiti činjenicu u koju ga je

Ines uvjerala. Te je noći Gospodar posjetio Ines i ostavio joj bijelu ružu ispred prozora. Ona je shvatila da joj neće nauditi i da je Gospodar bezopasan. Rudi je tek uz njenu pomoć prihvatio Gospodara.

Glavnim zločincem u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka* možemo smatrati upravo Zantara Vidovnjaka, pravim imenom Mišu Cvjetkovića. Roman je vrlo kompleksno napisan na taj način da se do posljednjeg trenutka ne zna je li Zantar zločinac ili žrtva. Kovačević se poigrava s čitateljima upravo na taj način. Sve do zadnjih poglavlja sumnja se na to kako je Zantar otet, ali uspio je zavarati policijske inspektore koji su radili na njegovom slučaju te policajce koji su radili na slučaju ubojstva poduzetnika Berislava Čondrića. Kao što svaki zločinac u romanima ima nadimak, Zantar si je svoj nadimak nadjenio sam. Ognjen, kako je bio znatiželjan, ali i strašljiv, povjerovao je u Zantarove priče o prijetnjama. Uza sve to Zantar se potrudio potkrijepiti te prijetnje dokazima. Sve to bila je velika prijevara i igra muškarca koji je osvojio *jackpot* te se htio poigrati sa svojim susjedima. Na kraju romana, kada ga je Ognjen otkrio, Zantar je ispao vrlo nesretan čovjek koji je svojim postupcima htio utjecati na medije i pokazati kako se svaka priča može prodati ako je dobra. Utjecao je na Krunu Švaljeka, svog prijatelja i bivšeg susjeda, koji je ubio Berislava Čondrića. Probao je utjecati na lokalnog propalicu Iveka Prpića, odnosno Prpu i platio mu je novu, markiranu odjeću kako ne bi postao sumnjiv te da Zantar, kada Prpa ode u Irsku, može postati on, a nakon nekog vremena u potpunosti nestati i uživati u dobitku. Sve se to na kraju razotkrilo jer se jedan dječak zaista zabrinuo za svog susjeda.

Posljednji roman, *Tajna najboljih prijatelja*, bavi se sprječavanjem ekološke katastrofe. Stoga kao glavnog zločinca možemo smatrati tvrtku Borges d.o.o. koja je pokušala uvesti radioaktivni otpad u Hrvatsku i uskladištiti ga u blizini Požege (2018: 113). Borges d.o.o. angažirao je mafijaša, Velikog Igrača, kako su ga djeca ispred škole prozvala, da zastraši dječake. Uz dječake, angažirali su mafijaše da otmu novinara Igora Panežića. On je pripremio sve dokaze protiv Borges d.o.o. na USB-u, koji je sasvim slučajno završio kod Vjekoslava. Uz mafijaše i tvrtku Borges d.o.o., Kovačević pažljivo uvodi djevojčicu Anju, Vjekoslavovu prvu ljubav, kao jednu od glavnih negativaca ovog romana. Izdala je svoju najbolju prijateljicu Laru, a nakon toga se pridružila Velikom Igraču i njemu otkrivala planove svojih prijatelja. Iako ona nije počinila nijedno kriminalno djelo, njeni postupci smatraju se socijalno neprimjerenim.

Kovačević uvodi nestvarne, fantastične motive svoje romane. Neki od njih su uporaba Crne magije, pronalazak lijeka za rak i pojava izvanzemaljaca u romanima *Tajna Crne kutije* i *Tajna graditelja straha*. Crnom magijom se bave negativni i sumnjivi likovi. Ona je povezana s malom sredinom u kojoj se radnja odvija. Nemogućnost racionalizacije često je povezana s crnom magijom. U romanu *Tajna graditelja straha*, pokojni vidovnjak Kokot se bavio crnom magijom. Obitelji koje su ga posjetile i koje su uvažile njegove savjete više nemaju crnogoricu ispred svoje kuće za koju je smatrao da nosi nesreću. Susret s crnom magijom vidljiv je i u djelu *Tajna Zantara Vidovnjaka* u kojem djevojčica Lucija smatra kako se on bavio crnom magijom zbog čega je po njenom mišljenju i nestao. Djevojčica traži objašnjenje neobičnih događaja u Stubičkim Toplicama te se, iako je crna magija irealno rješenje, njime tješi. Također crnu magiju u romanu *Tajna mačje šape* povezujemo s Popom, samo prozvanim znanstvenikom. Pop je imao vizije koje su ostatku Požege bile sumnjive te ih nisu prihvaćali pa su ih povezivali s crnom magijom. Također Pavličević-Franić u svojoj metodičkoj obradi romana *Tajna mačje šape* ističe dvojnost na „sadržajnoj razini jer se ujedno realiziraju futuristički elementi (znanstvena fantastika) i svakodnevne životne situacije (mjesto i vrijeme radnje).“ (Pavličević-Franić, 2017: 113). Kao dio romana koji pripada znanstvenoj fantastici možemo izdvojiti pronalazak lijeka za rak Tezgine žene, Slavice. U romanu *Tanja graditelja straha* javlja se i Gospodar, stvorenje koje nije s ove planete.

3.6. Odnosi u obitelji

Kovačevićev prvi roman *Tajna Ribljeg Oka* predstavlja Domagoja Kovačića i njegovu obitelj. Domagoj stanuje sa svojim ocem, majkom, sestrom Kristinom te sa svojom bakom s kojom ima poseban odnos. Iako njegovi roditelji ne sudjeluju značajno u radnji, saznajemo da mu je otac doktor, a majka srednjoškolska profesorica. Domagoj je predstavljen kao dječak osebujne mašte koji je izgubio povjerenje svojih roditelja. Nakon provale u kuću likovnog kritičara Mladena Puhovskog po Domagoja dolazi otac koji, sasvim razumljivo, nije bio nimalo oduševljen situacijom. Tijekom povratka kući, Domagoj opisuje očevo ponašanje.

Otac je svojim ponašanjem dao do znanja da je bijesan. Kretnje su mi bile odlučnije nego obično, strogo je gledao pred sebe i šutio. (...) Otac ga nije nikada udario, no on ga se bojao više nego majke. U ledenoj tišini vozili su se Vlaškom, a dječak je u glavi redao mogućnosti koje ga čekaju u bliskoj budućnosti. Sve su bile neugodne. Odjednom, dok su čekali pred jednim semaforom, otac prasne u veseli smijeh. Domagoj je osjetio golemo olakšanje. (Kovačević, 2012: 74)

U romanu *Tajna Crne kutije* prikazane su dvije generacije obitelji Šimić. Čitatelj prati odnos između Tome i Zvonka Šimića te odnos između Zvonka i njegova sina Vite. Kako je Toma davne 1969. odlučio svome sinu Zvonku za petnaesti rođendan pokloniti televizor, kupio je tajanstvenu Crnu kutiju misleći da je to televizor. Kada „televizor“ nije radio, Zvonko je bio razočaran i potišten te je njihov odnos zahladio. Viti je tu tužnu priču prepričala njegova majka. Zvonko je zbrinuo svoje roditelje u Dom umirovljenika u Požegi te im je svaki mjesec slao novce. Mnogi Požežani su ga osuđivali, ali Zvonko je smatrao kako je njegovim roditeljima bolje u domu među vršnjacima nego s njima u kući. Isto mišljenje imao je i njegov sin Vito. Kada se Vito našao u opasnosti, nakon druge provale u njihovu kuću, Zvonko je zamolio oca da prespava kod njih kako bi se Vito iduće jutro probudio uz poznato lice. Također Toma se našao pored kuće u trenutku u kojem je Vito istrčao iz nje tijekom druge provale, te ga je Toma spasio i odveo susjedu. Te noći Toma je prvi puta prespavao kod svog sina u kući (2014: 131). Nakon razrješenja tajne Crne kutije, koja je razdvojila oca i sina, ipak se sve vraća na svoje mjesto.

– A što je dida dobio? – upita Vito koji se uopće nije nadao ovakvom happy endu velike pustolovine. Zvonko zausti da odgovori, no nikakav glas nije izišao iz njegovih usta. (...) – Sina... Tvoj dida je u slučaju Crne kutije dobio sina. ... Tata... Jako, jako mi je žao... Toma i Zvonko Šimić ustali su i zagrlili se nakon dugo, dugo vremena. (Kovačević, 2014: 191)

Odnos između Vite i njegovog oca Zvonka također nije bio idiličan. Trinaestogodišnji Vito usudio se ponekad prebaciti ocu njegove česte odlaske na put i nezainteresiranost za njegov život. Zvonko je želio da se njegov sin bavi sportom, dok su Vitu više zanimale računalne igrice.

– Ma što si radio? Igrao si kompjutorske igre. To što si maher za kompjutorske igre, ne će ti ništa pomoći u životu. – Možda i ne će, ali će mi pomoći to što mi je stari faca.

– Blago meni kad si ti u to siguran. Uz to, stari ti je poznat u Požegi, a mladi gospodin bi jednoga dana navodno želio studirati. (Kovačević, 2014: 18)

Zvonko je dopuštao Viti sarkastične komentare jer je i sam shvaćao koliko su se udaljili. U tim trenucima Vito još nije znao za raskol u obitelji prouzročen Crnom kutijom koju će tek kasnije otkriti. Unatoč očevu nerazumijevanju njegovih interesa, želja mu je bila postati najvećim hakerom. Maštanjem o Mossadu i tajnim službama, postavilo se pitanje: „Bi li otac bio sretan kad bi mu došao i rekao: 'Tata, noćas sam provalio u Mossadov kompjutorski sustav. Mossad je, kao što vjerojatno znaš, izraelska tajna služba.'“ (Kovačević, 2014: 30). Nakon što se dogodila provala u Požešku štedionicu, Zvonko se vratio s poslovnog puta i saznao pravi razlog cijelog događaja, a to je bila Crna kutija. Zbog prethodnog raskola u obitelji, ni Zvonko, ni Toma nisu bili oduševljeni činjenicom da je Vito otkrio Crnu kutiju. Zvonko ju je bio spreman uništiti.

– Znaš, tata, ja sam prilično siguran da su u najtješnjoj vezi bljesak, provalnik i Crna kutija... - E sad mi je dosta Crne kutije!!! – zaurla Zvonko Šimić. Gdje je ona?! U tvojoj sobi? (...) – Ne razumije me... - Pokušaj razumjeti ti njega, Vito. Ispričala sam ti kako je Crna kutija ušla u njegov život. Rekla sam ti da je bila uzrok njegovoj traumi iz djetinjstva, a sigurno je se ni tvoj djed radno ne sjeća. – Razbit će mi Crnu kutiju... (Kovačević, 2014: 116)

Kako je samo razrješenje tajne Crne kutije utjecalo na poboljšanje odnosa s ocem, Zvonko je shvatio gdje je pogriješio i u odnosu sa svojim sinom. Shvatio je da u kriznoj situaciji, u kojoj se našao njegov sin, nije ništa učinio.

Roman *Tajna Zlatnog zuba* prati život zagrebačke obitelji. Roman prati odnos dječaka i njegova oca, a posebno očevu ponašanje koje će dobiti smisao tek na samom kraju djela. Dječak Davor nalazi se u nesložnoj obitelji. Njegov otac piše romane i scenarije za predstave. Davor smatra, kao što smatra i njegova majka, da to nije dovoljno plaćen posao i da s time teško mogu preživjeti. Po uzoru na svoje prijatelje iz škole, shvaća da su jedna od siromašnijih obitelji. Ne shvaća, kao što kasnije ni Rudi u romanu *Tajna graditelja straha* neće shvaćati, da mu je otac sretan s time što radi i da se ne zamara time koliko zarađuje. Između ostalog, prešućuje mu i probleme u koje je upao sa svojim društvom.

Doduše, roditelji mu upravo daju do znanja kako ne može računati na njihovu pomoć u situaciji u kojoj se našao. (...) oni nisu u stanju ni podići kredit za veći stan, a kamoli se suprotstaviti nekom kao što je Halil. No to mu je dobro poznato i bez njihove svade. Ovo mora riješiti sam. (Kovačević, 2012: 69)

Nakon skandala s Nujićevim roditeljima, u naletima bijesa Britvina oca, Davorov otac ostao je miran i staložen. Također, Davorovo mišljenje o ocu nije najbolje, bez obzira na to je li vezano uz njegov posao: „Ocu nema što zamjeriti. Istina je da on pokušava pomoći u okviru svojih mogućnosti. Nije on kriv što su te mogućnosti tako male“ (Kovačević, 2012: 135). U trenutku otkrića tajne Zlatnog Zuba Davor je razumio svog oca. Kada je saznao da je on zaslužan za cijelu predstavu sa Zlatnim Zubom, shvatio je koliko ga otac zapravo voli. To što je bio miran i staložen u svim situacijama koje mu je priredio Nujićev otac potpuno je razumljivo jer je on bio zaslužan za sve te situacije. Davoru je trebalo ovakvo poučno iskustvo kako bi razumio i shvatio oca.

Roman *Tajna graditelja straha* čitatelju predstavlja obitelj Hercigonju, Rudija i njegovu obitelj; oca Srečka i majku Sandru. Rudija muči loše financijsko stanje obitelji koje bi doprinijelo obiteljskom socijalnom statusu u gradu. Kovačević detaljno predstavlja članove svih obitelji koje žive u Mesničkoj ulici pa tako saznajemo čime se bave i Mislavovi i Mirelini roditelji te koliko su uspješniji od Rudijevih. Nažalost, Rudi na početku romana ne shvaća da je njegov otac sretan i zadovoljan time što radi. Smatra kako to nije unosan posao i žali se na to što nije kao Mislavov otac koji je vlasnik građevinske tvrtke ili kao Mirelin koji je trgovački putnik.

Rudiju se, pak, čini da katkad mrzi svojega oca. Kako ne shvaća da pravi budalu od sebe? Krupan, snažan Mislavov otac bijesan je kao ris, svi ga se boje. Zašto ga onda njegov otac izaziva? Može samo dobiti batina! A visok, stasit, elegantan Mirelin otac potpuno je nadmoćan. Njegov otac u njih dvojicu djeluje smiješno. Zašto bar ne šuti kada već ne može biti kao oni? Što uopće ovdje radi? Bolje bi mu bilo da se u garaži bavi onim smećem koje je pokupio od seljaka. (Kovačević, 2013: 55).

Kovačević, ubacivši ovakvo mišljenje lika o vlastitu ocu, nijednog čitatelja ne može ostaviti ravnodušnim. Nakon što ga je Mirela odbila, Rudi ostaje povrijeđen. Nakon toga obrati se ocu i ostane šokiran što ga je išta pitao. Njegov otac jedini nije burno reagirao kada je Komornik, novi susjed Rudijeve ulice, ušao u njihov život. Brinuo se za sigurnost djece, ali Komornik nije ni na kakav način mogao utjecati na

njegov ugled u društvu, čega su se ostali bojali. Komornik nije ni imao razloga zadirkivati Srećka i njegovu obitelj jer nisu ništa krivo učinili.

Roman *Tajna Zantara Vidovnjaka* prikazuje obitelj Panežić-Engelman. Tabu-teme u dječjoj književnosti nisu posljedica zabrana nego pedagoških dvojbi, odnosno dvojbi o primjerenosti nekih tema za dječju dob. Hranjec smatra da u književnosti nema zabranjenih tema te da sve oko nas može biti predmet jednog literarnog djela. U suvremenoj književnosti otklonjene su pojedine barijere koje su ranije sputavale pisce da pišu o tabu-temama. (Hranjec, 2008). Lavrenčić Vrabec (2002) navela je kategorije tabu-tema u svome radu *Bol odrastanja: droge, seks i ...*, a među njima su i alkoholizam te rastava roditelja. Iako su to tabu-teme blažeg karaktera, Kovačević ih je uveo u radnju. U drugom prologu saznajemo glavnu boljku ove obitelji, a to je otac alkoholičar koji je uzrokovao raspad obitelji Panežić. Uvođenjem ovog detalja Kovačević se pridružuje mnogim piscima koji progovaraju o tabu-temi alkoholizma u obitelji i njegovu utjecaju na dijete. Nesređeni obiteljski odnosi uvelike utječu na dječčaka i na njegovo mišljenje o samome sebi, kao i na razvitak mnogih strahova. Posljednje rečenice drugog prologa uvode čitatelja u misli dječčaka koji je tijekom svađe roditelja odlučio odlutati u svoju maštu, odnosno u „sigurniji svijet“: „A u dnevnom su boravku obitelji Panežić svi šutjeli. Svatko je bio zabavljen svojim mislima. Tko zna kada će opet ovako skupa šutjeti?“ (Kovačević, 2013: 20). Ognjen se preselio s majkom i bakom u Stubičke Toplice. Otac ih je posjetio tek sredinom kolovoza, a njegov dolazak Ognjena prilično zbunjuje: „Nije znao kako se osjeća. Zašto nije bio sretan što vidi oca? Ne čini mu se baš ni da je ljutit na njega. Ima li uopće razloga bit ljutit na oca?“ (Kovačević, 2013: 42). Tijekom tog posjeta, Ognjen je podijelio svoje brige s ocem vezane uz Zantara i opušaka ispred njegovih vrata. Otac, kao i u drugim Kovačevićevim romanima, racionalizira Ognjenove brige, a nakon toga je Ognjen itekako shvatio koliko mu otac nedostaje u ovim situacijama.

Navest ćemo ulomak koji opisuje običaje obitelji Panežić tijekom života u Zagrebu. Iako tada nisu bili rastavljeni, odnos među roditeljima ni tada nije bio idealan. Drugi dio ulomka prikazuje očev problem s alkoholom.

Ognjen je restorane obično posjećivao samo s ocem ili samo s majkom, katkad i s bakom, pa ih je slušao kako naručuju. Dobro je znao način na koji to svatko od njih čini. I dobro je znao da u očevu slučaju slijedi kritičan trenutak. – Nešto za popiti? – Pa... mislim da bi bilo šteta ovakav ručak ne zaliti buteljnom dobrog vina – odlučio je

spremno Igor Panežić poslije kraćeg kolebanja. – A prije toga bih mogao kušati nekakvu domaću rakijicu. (Kovačević, 2013: 52)

Bez obzira na stanje u obitelji, na bakino neprihvatanje opasnosti u kojoj se njen unuk našao, drago mu je da se sve to dogodilo upravo zato jer mu se otac vratio. S njim na okupu su opet jedna, otprilike sretna obitelj.

Do sada je mislio da mu je obitelj potrebna samo zbog svih tih strahova koji ga opterećuju. (...) Obitelj je ljubav. Bez obitelji kao da nemaš pravo biti dijete. To je tek sada shvatio. (Kovačević, 2013: 101)

Nadao se da će njegovim problemima doći kraj nakon što se otac doselio, ali problemi tek nastaju. Otac je prestao konzumirati alkohol dok je Sandra bila kod kuće. S obzirom na njen posao, morala je opet otići te je Igor odlučio ponovno konzumirati alkohol. Kovačević se potrudio poboljšati odnose između oca i sina te se Igor Panežić iskazao u najvažnijem trenutku. U trenutku u kojem ih je Zantar zarobio u Prpinoj kući, kada više nisu znali što bi mogli učiniti nego samo čekati spas, Igor Panežić uletio je kroz prozor i oborio Zantara. Nakon ovog trenutka, Ognjenovo mišljenje o ocu se uvelike promijenilo.

U posljednjem romanu *Tajna najboljih prijatelja*, roditelji dječaka i djevojčica se ne spominju. Kovačević je zamislio radnju koja se odvijala u jednom danu u školi. S obzirom na to, roditelji za radnju nisu bili ni potrebni.

Nakon analiziranja odnosa između likova i njihovih roditelja mogli bismo zaključiti da dječaci kao glavni likovi nisu u dobrim odnosima sa svojim roditeljima. Njihovi roditelji često ne shvaćaju njihove probleme i njihova razmišljanja. Iako su za pojedine situacije likovi sami zaslužni, kao što je to Domagoj u romanima *Tajna Ribljeg Oka* i *Tajna mačje šape*, neki su roditelji previše zaposleni pa ne stignu obraćati pozornost na svoju djecu. U *Tajni Zantara Vidovnjaka* i *Tajni Crne kutije* pojedina su djeca razočarana postupcima svojih roditeljima te ih uspoređuju s roditeljima svojih prijatelja. U *Tajni Zlatnog Zuba*, *Tajni graditelja straha* i *Tajni Zantara Vidovnjaka* uočavamo sram djece zbog profesija kojim se pojedini roditelji bave.

Pojedini likovi imaju poseban odnos sa svojim bakama i djedovima. Kod nekih je to pozitivan i potkrepljujući odnos u kojem likovi imaju više povjerenja u njih nego u vlastite roditelje, a kod nekih je to osuđujući odnos u kojem likovi ne osjećaju ugodu u provođenju vremena sa svojim bakama. Stoga u romanu *Tajna Ribljeg Oka* dječak Domagoj u svojoj baki vidi jedinu osobu u obitelji koja mu vjeruje. Iako je ona bila svjesna njegovih laži, osjećala je potrebu slušati svog unuka koji ju svjesno nije htio povrijediti unatoč njegovim lažima.

– Bako, ja ću uvijek htjeti razgovarati s tobom. – Znam, zlato, znam – toplo se nasmiješi baka. – Htio bih ti još nešto reći... Taj gospodin Horvat je meni pomalo sumnjiv. – Zašto? – mirno upita baka. – Svoju je reklamu ubacio samo u naš kaslič. Osim toga, u vrijeme njegovog dolaska događale su se čudne stvari: Netko nepoznat bio je u mojoj sobi... – Netko je bio u tvojoj sobi?! – zaprepasti se baka. – Pretpostavljam da jest – oprezno odgovori Domagoj znajući da baku, jedinu osobu koja mu je spremna vjerovati, ne smije previše uzrujati. (Kovačević, 2012: 60)

S druge strane dječak Ognjen i njegova baka Alojzija Engelman imaju vrlo neobičan odnos. Kako je i sam Ognjen naglasio, on baku zapravo nije najbolje poznao. Prije mirovine bila je ugledna profesorica na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Kovačević je baku Alojziju portretirao kao uglednu ženu koja drži do tuđeg mišljenja i smatra da je važno održavati ugled koji je stekla svojim poslom i radom. Isto tako taj ugled po njenom mišljenju sve se više urušavao svakim Zantarovim postupkom, samo što ona nije shvaćala da je to sve Zantarova predstava, već je mislila da to izvodi njen unuk kako bi pokazao svoj bunt prema rastavi svojih roditelja (2013: 220). Svakim novim činom bila je uvjerenjena u to da je upravo Ognjen to učinio.

– Uvjerenjena sam da Ognjen izvodi nekakav cirkus – govorila je baka udobno zavaljena u naslonjač. – Mislite da je on oteo našeg paranormalnog susjeda? – mirno je pitao njezin zet. – Možda su njih dvojica u dosluhu. – Koja dvojica? Ognjen i otmičar? – Ne, nego Ognjen i Zantar. Možda uopće nije otet... vjerojatno samo glumi žrtvu. (Kovačević, 2013: 100)

Zanimljivo je to što je baka pred Ognjenom ovo komentirala ne obazirući se na osjećaje svog unuka te je djelomično bila u pravu. Nakon što je baki pozlilo, Ognjen je shvatio ozbiljnost odnosa s bakom te se trudio popraviti taj odnos. Roman završava Ognjenovim odlaskom u bolnicu gdje je sa svojom bakom izgadio odnose, a ona je shvatila da je bila prestroga prema svom unuku. Također sličan odnos sa svojom

bakom ima i djevojčica Marica u romanu *Tajna mačje šape*. Nakon što joj je otac nestao u Požegi, majka Slavica teško je bolesna i leži u bolnici, Marica se seli u Zagreb kod svoje bake, odnosno Slavičine majke. Zbog nezadovoljstva i mišljenja kako njen zet Tezga ne brine za svoju ženu, Maričina baka nastoji odvojiti svoju unuku od njenih roditelja te ne pridaje značajnu pažnju Tezginu nestanku. Marica bježi od bake i odlazi u Požegu u posjet svojoj majci te pomaže ocu u skrivanju od policije koju je poslala njena baka. Roman završava bakinim shvaćanjem kako njen zet nije loša osoba i kako se stvarno trudio pomoći svojoj ženi. Na kraju poglavlja analizirat ćemo odnos između Vite i Tome Šimića u romanu *Tajna Crne kutije*. Iako je ovaj odnos započeo slično kao i odnos između Ognjena Panežića i Alojzije Engelman u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka*, razvit će se u pravu potporu između djeda i unuka. U trenutku kada je Viti trebala pomoć našao se njegov djed, ili kako ga je on zvao, dida. Toma ga je spasio u bijegu od neobičnih provalnika u kući, slušao ga je i povjerovao njegovim teorijama o izvanzemalcima. Vito je već tada uočio razliku između svoga oca i dide. Prihvatio je činjenicu da su po Crnu kutiju došli izvanzemaljci, dok je tu teoriju Zvonko spremno i brzo odbacio.

4. KAKO OTPETLJATI ZAPETLJANO

Pavao Pavličić ističe kako je istina u kriminalističkom romanu svima vidljiva, samo što je istražitelju i ostalim sudionicima možda naizgled vezana uz nebitnu informaciju. Također, kao što je vidljivo u romanu *Tajna najboljih prijatelja* i *Tajna Zantara Vidovnjaka*, „istina postoji, prisutna je i svakome pri ruci već od samog početka i zapravo je neprestano na sceni i to zato što svaki od upletenih likova posjeduje jedan njezin dio i dok su oni tu, tu je i rješenje“ (Pavličić, 2008: 51).

Čitajući Kovačevićeve kriminalističke romane, čitatelj postaje istražitelj. Kovačević je pomno sakrio pojedine tragove koji će na kraju savršeno odgovarati zajedno u cjelini. Neki će tragovi biti izravno napisani ili vidljivi u dijalozima, a neki skriveni u mislima istražitelja koje ih ipak neće javno podijeliti sa svojim prijateljima, pa tako ni sa čitateljima. Pavličić smatra da čitatelj koristi svoje životno, ali i književno iskustvo, upravo pri slaganju kockica u mozaik slučaja, interpretira dane podatke te sam zaključuje o značenju i uzroku zagonetnih zbivanja (2008: 222). Možemo se složiti kako vlastito iskustvo utječe na tumačenje i percepciju svega što doživljavamo, pa tako dok čitamo kriminalističke romane, barem na kratko bivamo istražiteljima.

Kovačevićev prvi roman *Tajna Ribljev Oka* kompozicijski je drugačiji od ostalih. Autor kroz sedam poglavlja ubacuje razne tragove kako bi istražitelj – dječak Domagoj – riješio slučaj, odnosno spriječio krađu. Domagoj je, uočivši nepoznatog čovjeka neobična izgleda, koji je stajao ispred njegove zgrade, naslutio što bi se moglo dogoditi i daljnji tijek radnje čini Domagojevo otkrivanje njegova identiteta. Daje mu nadimak Riblje Oko. Kovačević kasnije uvodi i lik Tabatora koji predstavlja strah Domagoju, iako ga nikada prije nije upoznao. Pred kraj romana njih se dvojica napokon susretnu, a Domagoj saznaje da je on policajac koji hvata džepare na Cvjetnom trgu. Roman je prožet naizgled nebitnim informacijama, poput one u kojoj baka razgovara sa ženom u tramvaju o tome kako njihova obitelj nema svog električara. Čitatelj će ovu informaciju potpuno zaboraviti dok ne dođe do dijela romana kad je ona potrebna. Međutim Domagoj ju neće zaboraviti. Tijekom razgovora sa susjedama pored radionice električara Horvata, Domagoja madež na susjedinu licu asocira na ženu s kojom je baka razgovarala, odnosno na ženu koja se našla iza Jagode

kraj telefonske govornice te ju opisuje Tabatoru, koji ju je već jednom priveo zbog pljačke. Pri susretu s Ribljim Okom uz Tabatorovu pomoć, Riblje Oko im sve priznaje.

– Mene je Horvat angažirao da pratim kada tko od ukućana ovog dječaka izlazi iz stana, a kada se vraća. Poslije sam malo pratio dječaka, odglumio napad na njega i pružio Horvatu priliku da se iskaže braneći ga. I to je sve. (Kovačević, 2012: 119)

Budući da im je Riblje Oko priznalo gdje drže Jagodu, Tabator i Domagoj odlaze spasiti djevojčicu. Krenuli su prema Domagojevom stanu jer su znali da nitko nije kod kuće, a to je znao i električar Horvat. Borbu između električara Horvata, Domagoja i Tabatora prepričava novinarka koja je bila prisutna, stoga ovu situaciju gledamo iz druge, nepristrane perspektive. Glavni likovi bili su zauzeti vraćanjem Slike pa se Kovačević odlučio poigrati i uvesti objektivnog promatrača. Roman završava sretno tako da je Horvat uhićen. Najvažnije je, međutim, što je ovime dokazano da je Sliku zaista naslikao Vincent van Gogh. Stanko Lasić (1973) oblik prijetnje smatra kriminalističkim romanom koji je temeljen na pripremi i prijetnji. Zločinac, električar Horvat, priprema savršenu krađu slike, dok se Domagoj susreće s prijetnjom. Zanimljivo je to što Lasić ističe da je karakteristika prijetećeg čina upravo u tome što prijetnja ne izaziva sumnju kod čuvara društvenog poretka. To možemo primijetiti u slučaju Domagojevih roditelja koji nisu ni pokušali prijaviti slučaj policiji zbog obične sumnje. Tomu pripomaže i činjenica da nitko ne vjeruje u to da je sliku stvarno naslikao Vincent van Gogh dok se sama krađa ne ostvari (1973: 91).

Roman *Tajna Crne kutije* fantastični je roman s nadrealnim likovima. Roman je 1998. godine dobio nagradu *Grigor Vitez* za najbolji tekst iz produkcije dječje knjige. Kovačević se odlučio poigrati ljudskom maštom te ju prikazati kao stvarnost. Tako je dječak Vito maštao o uzbudljivim pustolovinama borbe s izvanzemalcima i CIA-om, KGB-om ili Mossadom, no kada se njegova mašta ostvarila, nije bio oduševljen. 1968. godine Toma je Šimić kupio neobičan predmet na dražbi koji je trebao biti televizor, no pokazalo se da nije u funkciji. Dvadeset devet godina kasnije neobičan predmet ponovno biva otkriven. Ovaj put ga je otkrio Zvonkov sin Vito. Zbog svoje bujne mašte, Vito Crnu kutiju povezuje s Mossadom, vojskom ili CIA-om. Tijekom razgovora s majkom saznaje prošlost Crne kutije i otkriva kako je ona razlog raskola u njegovoj obitelji. Svejedno ju odluči proučiti te potražiti pomoć kod Bena, radnika Požeške štedionice čiji je direktor bio njegov otac, Zvonko Šimić. „Noćas oko

ponoći nebo se iznenada osvijetlilo. Nešto je uletjelo u Zemljin omotač. Na vijestima tvrde da je to bio meteorit.“ (Kovačević, 2014: 61). Vitina je mašta u isto vrijeme radila ne znajući da cijelo vrijeme mašta o onome što se stvarno i događa. Već sljedeću večer dogodila se provala u Požešku štedionicu. Nepoznati provalnik tražio je upravo Crnu kutiju, a uzeo je modem i računalo. Tijekom provale, Vito je zvao Bena u Požešku štedionicu, ne znajući da je u tijeku provala te je čuo neobično dahtanje putem telefona. Iduće mu je jutro put presjekao čovjek neobičnog izgleda koji se predstavio kao kontrolor policije. To je bio Vitin prvi susret s izvanzemaljcem. Nastavio je dalje prema školi te je naišao na školskog delikventa te lokalnog propalicu Rodmana. U školi ga je posjetio narednik Babić koji je jedini povjerovao Vitinim pričama, on mu je također rekao da je Ben nestao. Iste večeri netko je provalio u njihovu kuću, odnosno u Vitinu sobu iz koje je ukradena Crna kutija i kabel za spajanje. Slijedila je još jedna provala u kojoj je narednik Babić od straha izletio kroz prozor. U toj provali nije ukradeno ništa. Junakom te večeri možemo smatrati Vitinog djeda Tomu. On ga je spasio nakon što je Vito, šokiran, izašao iz kuće. Vito u svome djedu vidi osobu od povjerenja. Kada su htjeli krenuti prema policiji, u kuću ulazi Konjina, odnosno drugi izvanzemaljac koji je također u potrazi za Crnom kutijom. Nakon neugodnog susreta Vito i Toma stvaraju novi plan. Vito je shvatio da je Rodman prvi provalio u njihovu kuću te je bio uvjeren da se Crna kutija nalazi kod njega. U Rodmanovom stanu susreće njegovog suradnika Doktora. Oni će mu biti zaštitnici i potražiti Bena. Pomoću računala djevojčice u koju je zaljubljen i njegove Crne kutije uhvatit će i Malog Pijevca i Konjinu. Vito je namamio dvojicu izvanzemaljaca u Andrejinu kuću. Znao je da oni nisu s ovog planeta i nije bilo pretjerano sretan tom činjenicom, kao i činjenicom da se njegova mašta pretvorila u stvarnost. Konjina i Mali Pijevac pojasnili su mu tajnu Crne kutije.

– Zapravo, sve je vrlo jednostavno. Nas dvojica igramo kompjutorsku igru, međugalaktičku kompjutorsku igru. Recimo da sam ja s planeta A, a moj kolega s planeta B. Shvaćate? (...) – Od čega su vam uopće ta tijela? – To će vam biti dosta teško shvatiti... Recimo da su ova tijela virtualna stvarnost. Zapravo, ne postoje... (Kovačević, 2014: 176)

Proučavajući Crnu kutiju za vrijeme Konjinina monologa, Vito je shvatio da može upravljati geometrijskim likovima na ekranu. Ako može upravljati njima, može sigurno učiniti da nestanu. Nedostajao mu je „klik“ u glavi kako bi sve kockice spojio

do kraja te izbavio svoje prijatelje iz nevolje. Upravo će ga taj „klik spasiti“. Vito je spremno iskoristio nedostatak opreznosti te je „zarobio“ Konjinu. Na isti je način Vito otklonio i Malog Pijevca, samo što se on nije toliko protivio. Shvatio je da je izigran i prepustio je Viti titulu najvećeg međugalaktičkog hakera.

Pavličević-Franić ističe karakteristike romana *Tajna mačje šape*: „Kovačevićev je roman zanimljiv i vrlo dinamičan umjetnički tekst, razgranate fabule i jasne strukture, socijalno osjetljiv i s dozom simbolike koja usmjerava mlade čitatelje na prave životne vrijednosti“ (Pavličević-Franić, 2017: 111). Roman *Tajna mačje šape* sastoji se od dvije isprepletene radnje. Kovačević ih je naizgled prikazao kao jednu radnju, no čitajući roman, čitatelj shvaća da je jedna radnja vrlo jednostavna i da je proizašla iz dječje mašte, dok je druga kompleksna i vrlo ozbiljna. Radnja koja je proizašla iz dječje mašte odvija se u Zagrebu, u kojem su učenici šestog razreda za svoju domaću zadaću dobili zadatak prepričati događaj iz svog života. Djevojčica Marica prepričala je svoju obiteljsku priču, odnosno nestanak svoga oca Tezge i njegova prijatelja Popa. Zanimljiva stavka u sastavku bila je ta da su ostali tragovi mačjih šapa u snijegu. Nakon pročitano g sastavka pojedini učenici počeli su se smijati, uključujući i profesoricu kojoj su nadjenuli nadimak Breza. Stoga je izmišljeno biće Mačkoglav posjetilo djevojčicu Zrinku, ostavilo mrtvog štakora ispod Robertove klupe te blatom uprljalo torbu profesorice Breze. Zbog takve dječje nepodopštine nastradala je i Maričina baka. Domagoj se prihvatio rješavanja slučaja Mačkoglava te je uz pomoć svoje djevojke Jagode uspio riješiti slučaj. Naime, dječak Ante, koji je odavao dojam mirnog i povučenog dječaka, počeo je gajiti osjećaje prema Marici. Nakon Zrinkine, Robertove i profesoričine reakcije, shvatio je da se treba našaliti s njima kako bi oni ozbiljno shvatili Maričinu priču. Također, bio je svjestan koliko Maričina baka ne voli svog zeta i kako to utječe na Maricu, pa se nakon njenog nestanka odlučio poigrati i s njom. Domagoj je Antu razotkrio nakon posjete u njegovom naselju Dubravi.

Nakon što je prva tajna otkrivena, slijedi mnogo ozbiljnija. U prologu saznajemo što se dogodilo Popu i Tezgi. Bila su to dva prijatelja koja su nestala u istim okolnostima u Požegi. Jedini tragovi u prvom snijegu te godine bili su tragovi koji su podsjećali na mačje šape. Njihovim se nestankom policija nije previše opterećivala, ali nestanak Marice, koji je prijavila njena baka, potaknuo je policajce na brže rješavanje slučaja. Nakon Maričina nestanka iz dućana Hospitalija koji prodaje medicinsku

opremu, Ante i Domagoj odluče posjetiti Domagojevu baku i djeda koji žive u Požegi. Lutajući gradom, upoznaju drugu dvojicu prijatelja Maričina oca, Patka i Šimu. Obilaze Popovu i Maričinu kuću te kao dva istražitelja prikupljaju dokaze. Tada je Domagoj pretpostavio da dvojica prijatelja nisu oteta, nego da su dobrovoljno nestali i krenuli u potragu za lijekom protiv raka. Prekretnica je bila nestanak Maričine teško bolesne majke Slavice iz bolnice. U stanu Popovog sina Igora susreću Maricu, ali i bijesnog Maksa, dečka Igorove majke, koji je bio spreman nautiti djeci. Antu i Maricu policajci vode u policijsku postaju, a Domagoj i Igor žure prema Suzaninoj kući, tamo su ugledali Popa, Tezgu i bolesnu Slavicu. Domagoj je točno pretpostavljao da se Pop bavi crnom magijom. U svojoj je viziji vidio da se lijek nalazi u Indiji te su krenuli na put. Vrativši se u Požegu, odvezli su Slavicu iz bolnice kako bi joj mogli dati lijek. Vikend je prošao u iščekivanju ozdravljenja. Tek u ponedjeljak dolazi policija koja je zahtijevala objašnjenje, a uz njih i Maričina baka. Slavica prekida raspravu ustavši iz kreveta. „Mama! Pusti je!“ (Kovačević, 2013: 150). Roman započinje igranjem kartaške igre Bele, a tako i završava.

Tezga progovori: - E, a da bacimo partiju bele? U tom trenutku Domagoj shvati: Pa oni su pobijedili... Imali su katastrofalne karte, nitko im nije davao nikakve izgleda i svejedno su pobijedili. Ovo kartanje koje će uslijediti zapravo je proslava pobjede. (Kovačević, 2013: 153)

Roman *Tajna graditelja straha* možemo slobodno preimenovati u roman *Tajne graditelja straha*. Lasić u svojoj knjizi *Poetika kriminalističkog romana* ističe mogućnost više radnji koje se na kraju stapaju u jednu. Kao primjer navodi roman A. Christie *Ten little Niggers* u kojem uvjerava čitatelja da se radi o brojnim kompozicijskim linijama. U sadržajnom i kompozicijskom obratu kompozicijska se nejasnoća pretvara u red. Roman se iskazuje kao sintagma jednog projekta (1973: 64). Upravo tako Kovačević u ovom romanu vješto ubacuje više zapleta i raspleta koje raspliće glavni lik Rudi. Gotovo svako poglavlje ovog romana sadrži zaplet ili rasplet, a čitatelj mora usredotočeno i pažljivo čitati te zapažati koji detalj bi mogao biti ključan za rasplet. Pojedini se detalji nalaze na početku romana, dok se njihovo rješenje nalazi na kraju. Pojedini su elementi dodani u razgovor među susjedima u poljoprivrednoj ljekarni pa ih čitatelj vrlo lako može zanemariti. Već u prvom poglavlju spominje se ubojica Gvozden Pagadur i njegov susret s trgovačkim putnikom Viktorom Čajkom. Njihov susret dogodio se usred noći kada je Pagadur, iako je mrtav već neko vrijeme,

došao ispred Viktorove kuće po usisavač koji mu on nije isporučio na groblju, kako je bilo traženo od njega. Lasić ističe da je taj čin inicijalni, odnosno pokretač ostalih tajanstvenih događaja kojima će se baviti istražitelj, a na koji će se kasnije zaboraviti (1973: 76). Čitatelj se na početku susreće s elementom horora i ne može ni slutiti što ga čeka kasnije. Svi događaji, barem su tako uvjereni likovi, započinju selidbom tajanstvenog Komornika u kuću na kraju Mesničke ulice u Krapini. S nepodopštinama koje su zadesile građane Krapine susreo se i građevinar Pajo Štruk. Tijekom razgovora u jednoj poljoprivrednoj ljekarni čitatelj saznaje da se Pajo potukao s Franjom Blažekom zbog toga što je Franjo, pod utjecajem alkohola, tvrdio da mu je Pajo prije dvije godine loše uredio kupaonicu. „Onoga Franju Blažeka što mu žena radi u općini, a šogor mu je pčelar Kunštak.“ (Kovačević, 2013: 77). Ovu rečenicu izgovara susjed u poljoprivrednoj ljekarni, nepristrana osoba izgovara važnu i ključnu rečenicu pomoću koje će se riješiti zaplet koji se još nije ni dogodio. Nakon izleta u Škarićevo, Paju, Mislava, Mirelu i Rudija napao je roj pčela koje su izašle iz Pajinog BMW-a. Nakon što su pčele ubole Paju, Mislava i Mirelu, Rudi se uspio spasiti te je ugledao tragove stopala na krovu automobila. Ovaj podatak ga je odmah zainteresirao i probao je pronaći logično objašnjenje kako su pčele uopće uspjele dospjeti u Pajin automobil. Tijekom razgovora s Pajom objašnjava mu kako je on shvatio što se dogodilo.

– Ako bi se netko popeo na krov i nekoliko puta skočio, mehanizam bi se aktivirao jer bi to skakanje protumačio kao prevrtanje. Dok smo mi bili u klijeti, netko je tako mogao otvoriti auto i u njega ubaciti pčele. – Pa da! – usklikne Pajo. – To je to! – Jeste li se nekom prije toga zamjerali u Škarićevo? – Jednog sam nokautirao. Znači tako! (Kovačević, 2013: 160)

Tako je Rudi riješio misterij pčela u Škarićevo bez uplitanja Komornika, kako je Pajo prvo mislio. Sljedeći misterij koji je okupirao građane Krapine jest ubojstvo Kokota i samoubojstvo ubojice Gvozdana Pagadura u zatvoru. Naime, Pagadur se objesio Kokotovim glačalom. Nikome u policijskoj postaji, a ni mještanima, nije bilo jasno kako se on objesio glačalom i kako je uopće to glačalo završilo kod njega u zatvorskoj ćeliji. Kasniji događaji, koje čitatelj neće odmah povezati, otkrivaju kako je Pagadur dobio glačalo i čime se on bavio prije nego što je postao serijski ubojica. Kovačević koristi ovaj element u svojoj priči kako bi zainteresirao mladog čitatelja na povezivanje događaja i činjenica te se trudi od čitatelja napraviti svojevrnog istražitelja.

– Tko je dirao prokleti automat?! – Kakav automat? – još se više zbuni policajac. – Ovaj za tople napitke – objasni Viktor umjesto izbezumljenog Čeha. – Ubacio je kovanicu, pritisnuo tipku, a kava je umjesto u šalicu, suknula njemu u facu. (Kovačević, 2013: 110)

Rudi je sam zaključio tko je kriv za Pagadurovo samoubojstvo, ali je pustio policajcu da sam prizna. Čeh je pokvario automat za kavu kako bi se kaznio za svoje neviđeno i neprofesionalno ponašanje.

Stražar ili policajac koji je donio glačalo poslije je shvatio kakvu je glupost učinio. Zato je nekako uspio svoje glačalo zamijeniti Kokotovim, kako bi zavarao istragu. (...) – Ja sam Pagaduru odnio ono nesretno glačalo – progovori Čeh muklim glasom, izbjegavajući poglede prijatelja. – Ti?!!! – najviše se zaprepasti gospođa Čeh. – Aha. Rekla si mi da glačalo odnesem na popravak, a ja sam se sjetio kako bih mogao prištedjeti tih usranih nekoliko desetaka kuna koliko je popravak mogao stajati. (Kovačević, 2013: 192)

S obzirom na to da su tajne u ovom romanu racionalno i logično objašnjene, čitatelj očekuje da će tako biti objašnjena i posljednja. Komornik Rudiju pokušava objasniti da je on graditelj straha i da nema nikakvog stvorenja. Iako je Rudi htio te činjenice prihvatiti kao objašnjenje i rješenje, osjećao je da mu nešto nedostaje kako bi došao do konačne spoznaje. Nakon susreta s Gospodarom, dogodile su se promjene u njegovu životu. Iako je mislio da je Gospodar čudovište, uz pomoć Ines shvatio je da je Gospodar bezopasan. „Rudi, Ines, Dragec i Božena uspjeli su upoznati Gospodara te saznati da on nije „sluzavo, gadno stvorenje“, kako ga naziva Težak. Ines je dojmilo to što joj je poklonio bijelu ružu u znak mira i prijateljstva, koju je Komornik nazvao vjesnicima novog doba (2013: 237).

Početak romana *Tajna Zlatnog Zuba* vrlo je važan. Zahvaljujući Davorovu poljupcu s djevojčicom Gitom, nastali su roman i predstava. Davor je mislio da će mu prvi poljubac stvarati probleme, ali ga je približio društvu. Nakon poljupca Davor se morao suočiti s petnaestogodišnjim dječakom Nujićem kojeg je Gita smatrala svojim dečkom. Tako je započelo prijateljstvo, susret zbog jedne djevojčice obilježio je njihov život. Njih su četvorica odlučila učiniti uslugu igraču Vuku, te opljačkati skladište čovjeka koji mu duguje novce. Vuk im je pokazao gdje se nalazi skladište, a tijekom vožnje do skladišta Davor uočava propuštene pozive na Vukovu mobitelu od čovjeka po imenu Ante, što je ujedno bio i prvi trag. Lako zanemariva informacija pomogla je

Davoru shvatiti situaciju. Plijen koji će ukrasti, sakrit će u Davorov podrum. U ovom trenutku započinje glavni zaplet cijele radnje. Nakon što je Davorov otac shvatio što je Davor napravio, otišao je sljedeće jutro u podrum i maknuo njihove kutije. Te ih je tog istog dana posjetio novi ulični „igrač“ Halil kojega su dječaci zbog osebjnog zuba prozvali Zlatni Zub. Tena, koja je bila s njima, nije znala što su dječaci napravili, ali joj je Halil odnekud bio poznat. Također uočavamo Kovačevićev sitni trag na raznim mjestima u ovome romanu, izjava da je Teni Halil odnekud poznat. Uskoro će Davoru mnogo toga postati jasno. Nakon večeri provedene u kinu Davor odluči otići do Vuka, kako bi s njime razriješio ovu situaciju, a s njime odlazi Tena. Kako bi saznali gdje Vuk stanuje, otišli su do Nujićeva stana gdje je Tena tajno zamijenila broj telefona policije sa skrivenim brojem. Iako je sa strahom ušao u Vukov stan, Davor se nakon par trenutaka ohrabrio te je natjerao Vuka da mu sve prizna: „ – Čemu sve to? – Ante je trebao isporučiti robu koju nije imao pa smo izmislili pljačku. – On vam nikakve novce nije dugovao? – Ma kakve novce! Ja sam mu vjenčani kum.“ (Kovačević, 2012: 113). Davor je nakon Vuka nazvao Nujića da ga obavijesti o razgovoru, a javio se njegov otac koji je zahtijevao da ih posjeti. Davor je shvatio da je netko iz njegova društva priznao svojim roditeljima što se dogodilo. Nujićeva je majka nagovarala svog muža da nazove policiju, a dok su ostali roditelji paničarili, Davorov je otac bio miran i opušten. Davor je to povezao s njegovom osobnošću te ništa nije naslutio. Nakon poziva policiji, Nujićevi roditelji su se iznenadili.

Kad sam nazvao, kod dežurnog je bio i nekakav Doktor, Halilov čovjek. – Što radi tamo? – Pije pivo. Rekao mi je da su ga iz vica priveli zbog nanošenja teških tjelesnih ozljeda i da izlazi čim popije pivo. (Kovačević, 2012: 130)

Davor je sljedeće jutro htio razgovarati s Tenom te je otišao do njene gimnazije. Ispred gimnazije ga počinju oblijetati teške pretpostavke. „Što ako Zlatni Zub ima doušnika među njima? Tada ne bi morao imati natprirodne sposobnosti da izvede sve što je izveo. Što ako je Tena...“ (Kovačević, 2012: 142). Odlučio je iskušati svoju teoriju te je umjesto odlaska u školu, počeo pratiti Tenu. Došao je ispred Gradskog kazališta Trešnja te ni sam nije znao što ga tamo čeka. Primijetio je nepoznatog čovjeka koji sjedi na stolcu te je zaključio da je to zasigurno Halilov šef, Kosta. Kada je došao na pozornicu, svi su se iznenadili, samo je Kosta ostao smiren. „Beskrajno polako ustane i okrene se. U sljedećem se trenutku Davor nađe licem u lice sa svojim ocem.“ (Kovačević, 2012: 154). Posljednje poglavlje opisuje premijeru

predstave Davorova oca. U trenutku kada su glavni glumci, Zlatni Zub, Doktor i Prstosjek izašli van na pozornicu, dječaci su se iznenadili. Davorov otac je preplašio Vuka, natjerao Antu Cekića da sve prizna policiji, ali je odlučio i dječake naučiti pameti. „Htio sam vam na najžešći mogući način dati do znanja što znači biti kriminalac“ (Kovačević, 2012: 160).

U slijedećem odlomku bit će prikazan tijek romana *Tajna Zantara Vidovnjaka*. Iako ovaj roman, kao i svi ostali Kovačevićevi romani, pripada kriminalističkim romanima, pravog zločina zapravo i nema. Nada Kujundžić upozorava na kompleksnost romana: „Čitatelj koji se i sam poželi poigrati detektiva i riješiti tajnu morat će vrlo pomno čitati jer je u romanu malo toga onakvo kakvime se čini, čak se i usputne primjedbe na kraju pokazuju ključnima za rješavanje misterija“ (Kujundžić, 2014: 79). U prvom poglavlju Kovačević govori o ubojstvu poduzetnika Berislava Čondrića, stoga se čini kako će se i u ovom romanu dogoditi zločin. Lik oko kojeg se vrti roman je Zantar Vidovnjak, ali prati se i život dječaka Ognjena koji se istinski zabrinuo za svog susjeda nakon brojnih prijetnji i otmice. Tako se slučaj nestanka i riješio. Iako je Kovačević sitnim detaljima dao odgovor na pitanje što se dogodilo sa Zantarom već na samom početku romana, čitatelju taj dio neće biti jasan sve do samog kraja. Riječ je o jednoj rečenici, odnosno o glasini koja kruži Stubičkim Toplicama. „Netko je ovdje uplatio Srećku – prošaptao je stariji brat. – Kakvu srećku? – Ognjen se silno nadao da ne će čuti nešto zbog čega će imati noćne more sljedeća dva tjedna. – Dobitnu.“ (Kovačević, 2013: 37). Nakon razgovora s dječacima o dobitnoj Srećki, situacija se počela mijenjati. Zantar je počeo sa svojom predstavom koja je imala samo jedan cilj – ismijati medije. Prvo se pred dječakom žalio na opuške koje pronalazi ispred svog otirača, a to je sve kulminiralo insceniranom otmicom. Nakon njegove otmice Ognjen i njegova obitelj primali su iste prijetnje. Iako je policija vodila slučaj, Ognjena je svejedno brinulo nestalo stanje njegova susjeda. Počeo je primjećivati i druge ljude oko sebe, a jedan od tih imao je glavnu ulogu u ovoj priči. To je bio lokalni propalica Ivica Prpić, zvan Prpa. Iako ga je u većini slučajeva Ognjen izbjegavao, primijetio je da odjednom nosi markiranu odjeću. Razgovarajući s Ognjenom, Tena je došla do zanimljivog zaključka koji je Ognjena potaknuo na razrješenje. „ – To onda znači dvije mogućnosti: ili je on žrtva nekakve urote ili je sam organizirao urotu – mirno je objašnjavala Tena ližući sladoled.“ (Kovačević, 2013: 163). Zajedno odluče posjetiti Prpu, a u toj akciji pridružuju im se i ostali prijatelji. Kako bi Ognjen ispao

hrabar pred Oliverom koji ga je zadirkivao i pred Tenom, odluči prvi ući u kuću, ne shvaćajući da ulazi jedini. Pronalazi pravog Prpu u zaključanoj kupaonici. Razgovor prekida lažni Prpa koji upada u kuću kroz prozor.

Dijelovi mozaika čudesno su se spajali u cjelinu. Osokoljen time, progovorio je zadivljujuće mirnim glasom: - Drago mi je da ste dobro, gospodine Cvjetkoviću. – Ovo je Zantar Vidovnjak?! – uskliknula je Tena. (Kovačević, 2013: 184)

Zantar ih je opkolio te ih je zarobio u Prpinoj kući. Izbavio ih je Ognjenov otac zajedno s inspektorom Kvesićem. Roman završava Zantarovim objašnjenjem zašto je sve to učinio. Htio je prikazati ulogu medija u današnjem svijetu te kako oni preuveličavaju i itekako utječu na ljude. Htio je zavarati sudstvo putem medija i prikazati kako njegov bivši susjed Krunoslav Švaljek nije ubio Berislava Čondrića, iako jest. Tijekom ovog romana nije počinjen nijedan zločin, no zbog lažne otmice, bila je uključena policija koja je vodila istragu. Kovačević je cijeli roman koncipirao na laži, naveo čitatelja da misli kako će rješenje tajne spasiti nestalog Zantara. Kovačević je kraj romana zamislio kao svojevrsnu pouku mladim čitateljima s obzirom na to da je roman napisan u suvremeno doba u kojem mediji imaju velik utjecaj u shvaćanju svijeta i događaja u njemu. Pavličić uočava razočaranje na kraju krimića te ga objašnjava kao osobno shvaćanje čitatelja. Točnije, on smatra da svaki čitatelj stvara vlastitu predodžbu o zagonetki i o njenom rješenju (2008: 84). Kovačević je kroz cijeli roman nagovještao zagonetku kao vrlo kompliciranu i teško shvatljivu. Možemo se složiti s Pavličićem te zaključiti kako se kod čitatelja razvije svojevrsno razočaranje. Radnja koja je bila nezamislivo zapetljana te rješenje koje je jako jednostavno Nisu međusobno kompatibilni.

Romani *Tajna Zlatnog Zuba* i *Tajna Zantara Vidovnjaka* povezani su zajedničkom karakteristikom prividnih krimića. Kovačević je pak, kako ističu Gabelica i Težak, u *Tajni Zlatnog Zuba* izgradio vrlo uzbudljiv kriminalni vrtlog u koji upadaju dječaci, ali na kraju saznajemo da je sve velike opasnosti u kojima su se zatekli izmislio Davorov otac koji je vješto inscenirao lik Zlatnog Zuba iskoristivši svoj dramski talent (2017: 135). Nakon analize romana *Tajna Zantara Vidovnjaka* te uspoređivanja s romanom *Tajna Zlatnog Zuba* može se zaključiti da se slično dogodilo i u romanu *Tajni Zantara Vidovnjaka*. Na kraju romana sve se razotkriva kao plod mašte nezadovoljnoga malog čovjeka, ali upravo to spominjanje ubojstva na samom

početku romana navodi čitatelja na očekivanje kriminalističkog romana. Pavličić nadodaje da objašnjenje kriminalističke priče mora biti jednostavno jer je sama zagonetka zasigurno komplicirana. Pa tako on smatra da su uzroci zločina uglavnom „ljubav, mržnja, strast, osveta, pohlepa“ (Pavličić, 2008: 86), što samo po sebi može biti složeno, ali rješenje ne smije jer iz takvih osjećaja proizlazi nešto jednostavno, odnosno zločin.

Roman *Tajna najboljih prijatelja* predstavlja problem među najboljim prijateljima, ali i važniji problem: odlaganje radioaktivnog otpada u blizini Požege. Uvidom u velik broj Kovačičevih romana vidljivo je kako Kovačević vješto zamaskira takozvani ključ za rješenje tajne, koji čitatelj neće uočiti sve do samog kraja. U ovom se romanu taj ključ nalazi odmah na početku romana. U prvom poglavlju dječak dobiva prijatnju za svoje postupke zbog hakiranja tvrtke Borges d.o.o. Čitatelj saznaje da se radi o dječaku Eriku koji je u opasnosti jer je otkrio kako će tvrtka Borges d.o.o. skladištiti radioaktivni otpad kraj Požege. Ispričao je to svojem najboljem prijatelju Vjekoslav, koji samim time biva upleten u cijeli slučaj. Uza sve to, sljedećeg dana u školi, prijatelj Bob ga grli i čestita mu na osvojenom prvenstvu, a u isto vrijeme mu u poderani džep od jakne ubacuje plavu olovku – USB koji će pokrenuti cijelu radnju. U ulomku koji slijedi prikazan je trenutak koji će u Vjekoslav izazvati nelagodu. Bob je tek kasnije priznao gdje je proveo jutro i što se točno dogodilo, a do tada je pustio svojeg najboljeg prijatelja da umjesto njega razgovara s Velikim Igračem. Veliki Igrač također prekopava Vjekoslavove džepove tražeći nešto određeno, no kako mu Bob nije ništa objasnio, Vjekoslav ništa nije bilo jasno.

– Uglavnom, pio sam kakao i gledao kroz prozor razmišljajući kako je jutro šugavo kad je vani, dolje na dvorištu, počela gužva. Prvo mi je u kadar upao gospodin Panežić. Vjekoslav se odmah prisjetio kako je poznati požeški novinar jučer na tribini sportske dvorane Grabrik bio nervozan, utakmicu gotovo da i nije pratio. (...) – Gospodin Panežić je zastao i misleći da ga nitko ne gleda, ugurao nešto u ispušnu cijev te krtije. Taman kada je to učinio, u dvorištu se pojavio njegov progonitelj. (Kovačević, 2018: 74)

Vjekoslav, Vanja i ostali njegovi prijatelji saznali su da je muž kuharice iz njihove škole Igor Panežić, kojeg je Bob danas vidio, kasnije nestao. Priča se sada svela na plavu olovku, za koju nitko nije znao što točno znači. Vjekoslav je naslutio da Veliki Igrač ima doušnika među njima. Razočaran činjenicom da bi to mogla biti

Anja, razgovara s njom. Anja priznaje da surađuje s Velikim Igračem, ali mu ne daje pravi razlog te suradnje. U međuvremenu, Vjekoslav je pronašao plavu olovku u svome džepu, pristao se naći s Velikim Igračem i dati mu olovku. Istovremeno se nadao da će policija poduzeti nešto i da će uspjeti uhvatiti Velikog Igrača, što se naposljetku i dogodilo. Roman, kao i svi ostali Kovačičevi, završava sretno. Dječaci dobivaju priznanje odraslih, tvrtka Borges d.o.o. otkrivena je te će pomoću dokaza koje je prikupio Igor Panežić biti zaustavljena u svojoj namjeri.

Zaključit ćemo poglavlje uz pomoć Pavla Pavičića koji u svome radu *Sve što znam o krimiću* pronalazi optimističnu stranu krimića. Smatramo da je optimizam u krimiću bitna stavka, ubojica uvijek biva uhvaćen, zločin biva riješen, a pravda je zadovoljena. „Osim toga, sve je dato malo pojednostavljeno, što upravo i jest optimistička crta: dobro ili zlo, pravda ili krivda, trećeg obično nema.“ (Pavličić, 2008: 11).

5. KOMPOZICIJA

Lasić navodi: „Kompozicija je strogo povezivanje romanesknih funkcija, tj. samo onih događaja koji su neposredno vezani s drugim događajima i bez kojih je opći događajni niz krnj i nerazumljiv“ (Lasić, 1973: 27). Lasić (1973), Pavličić (2008) i Juričić (2010) ističu ulogu linearne kompozicije u kriminalističkim romanima. „Linearno kretanje naprijed zapravo je povratno kretanje natrag. To je osnovni 'zakon' ove kompozicije, to će biti ishodišni princip kompozicije kriminalističkog romana uopće.“ (Lasić 1973: 54). Drugim riječima, Lasić smatra da sve jedinice vode u budućnost, odnosno prema otkriću zagonetke, k pravdi i ka kazni. Samim time istodobno konstatiramo i paradoks. Sve jedinice vode u prošlost, odnosno, na početak radnje. Vremenski period radnje itekako utječe na samu radnju, a pritom mislimo na trajanje radnje. Radnja kriminalističkog romana ne smije trajati dugo. Pavličić to opisuje kroz logičku prizmu, krećući od pretpostavke da ako postoje dokazi, s vremenom će se oni izgubiti, a ako je zločinac u potjeri, s vremenom će uspjeti nestati. Istražitelj treba brzo reagirati kako bi spriječio negativan utjecaj zločinca na okolinu na koju takvo ponašanje ima izravan negativan učinak (2008: 38).

Lasić ističe kompozicijski blok koji se sastoji od uvodnog zločina koji je predstavljen čitatelju, istrage kao zapleta te rješenja istrage. Detaljnim prikazom uviđamo pet kompozicijskih blokova, a to su priprema zločina, istraga, otkriće, potjera i kazna. Do preklapanja dolazi tijekom kraja istrage i samog rješenja u kojem istražitelj svoje podatke povezuje u mozaik. Najduži strukturalni element je zasigurno zaplet u kojem upoznajemo pozitivne i negativne likove, prostor i vrijeme te ono najvažnije, detalje zločina koji se dogodio. U pojedinim romanima zaplet može trajati svega par poglavlja ili dana, dok u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka* zaplet traje par mjeseci, odnosno 3 mjeseca školskih praznika. Ovaj roman mnogim elementima odskakače od ostalih Kovačevićevih romana te ga je zbog toga zanimljivo analizirati. Osim što vrijeme radnje traje duže nego kod ostalih, cijela radnja je sporija. Događaju se neobične situacije u životu Ognjena Panežića, ali ništa od toga nije ubrzano kao u ostalim autorovim romanima.

U kriminalističkom romanu uvijek mora biti jasno kako su događaji poredani na vremenskoj osi, odnosno što se dogodilo prije, a što kasnije te što je iz čega proizašlo. Kovačević se poigrava s vremenskom osi ubacujući dijelove koji su se dogodili nakon pojedine radnje koja je tek kasnije opisana. Na taj način zbunjuje čitatelja te ga potiče na brže čitanje kako bi shvatio o čemu se radi, odnosno kako bi si pojasnio početak poglavlja. Kovačević ovu tehniku koristi u nekoliko svojih romana, a najbolji je primjer njegov prvi roman *Tajna Ribljeg Oka*. Uz pomoć ove tehnike, kraj romana vrlo je zbunjujući. Kraj, odnosno otkrivanje tajne, prepričala je novinarka koja se slučajno našla na mjestu događaja. Kovačević je uveo čitatelja i u njezin život i njezino nezadovoljstvo anketiranjem starijih osoba na ulici, a tek je onda prepričana zgoda vezana uz električara Horvata.

5.1. Mala sredina kao dio radnje

Književni prostor preslikava stvarni prostor, a Kovačević se služi stvarnim gradovima, naseljima i ulicama u svojim romanima. Molvarec (2011) ističe važnu ulogu grada u hrvatskim kriminalističkim romanima. Grad nema samo sporednu ulogu jer osim što prikazuje karakterističan tip ljudi, prikazuje i socijalne odnose u njemu. Uvelike se razlikuju priče koje su smještene u seosko okruženje od onih koje su smještene u gradsko. Autori se, kao što je vidljivo i kod Kovačevića, trude portretirati grad pa na taj način čitatelj jasno može zamisliti mjesto odvijanja radnje (2011: 35). Tako upoznajemo autorov rodni grad Požegu u romanima *Tajna Crne kutije*, *Tajna mačje šape* i *Tajna najboljih prijatelja*, grad Zagreb, u kojem je studirao, u romanima *Tajna Ribljeg Oka*, *Tajna mačje šape* i *Tajna Zlatnog zuba* te mjesto u kojem autor trenutno živi, Stubičke Toplice u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka*. Iznimka, tj. roman koji mjestom radnje nije povezan s autorovim privatnim životom jest *Tajna graditelja straha* koji portretira život u gradu Krapini. Autor je dosljedno prezentirao grad, ulice i okolna mjesta (2013: 243).

Pavličić ističe kako autor kriminalističkih romana mora obratiti pozornost na istinitosti u svojim djelima. Kako bi čitatelj istinski shvatio važnost rješavanja zločina, zločin kao takav mora utjecati na društvo u kojem se dogodio. „Pretpostavka je krimića da je inicijalni čin – zločin – važan događaj koji potresa čitavu zajednicu“ (Pavličić,

2008: 33). S obzirom na to da se radnja odvija u većem dijelu Zagreba, Kovačević je odlučio priložiti kartu na kraju romana *Tajna Ribljeg Oka* kako bi se mladi čitatelj lakše snašao i mogao pratiti uzbudljivu radnju i potjeru te si predočiti Domagojev put do škole.

U romanu *Tajna graditelja straha* čitatelju jasno daje do znanja kako se ova situacija već prije dogodila u gradiću Landauu, ali je tamo sve duže trajalo.

Doduše, u Landauu se sve odvijalo mnogo sporije. Za ovo što se dosad u Krapini i okolici dogodilo za nekoliko dana, ondje je trebalo nekoliko mjeseci. Ili vlasnik kuće progresivno postaje sve opasniji ili mu je ovdašnja klima povoljnija za smišljanje gadosti. (Kovačević, 2013: 118)

Rudi tijekom razgovora s Komornikom potvrđuje ovu priču, a Komornik za ubrzano širenje straha krivi Boženu koja je u suradnji s Dragecom htjela zastrašiti Viktora i Rudija u kratkom vremenskom roku. Upravo time pokazano je kako mala sredina u kojoj se zločin pojavio itekako utječe na brzinu razvoja radnje.

Pravi prikaz male sredine koja utječe na razvoj cijele radnje jest roman *Tajna Zantara Vidovnjaka*. Razrješenje tajne otkriveno je na početku romana, samo što to čitatelju, a ni likovima, nije odmah jasno. Nestanak Zantara Vidovnjaka započeo je dobitkom na lutriji, a to je prikazano jednom rečenicom, odnosno glasinom. S obzirom na to da se radi o povećem iznosu kojega je netko osvojio, glasina se od Donje Stubice u kojoj je zgoditak uplaćen do mjesta radnje, odnosno Stubičkih Toplica, izvanredno brzo proširila. Također, ključ za cijelu radnju bio je lokalni propalica Ivica Prpić, poznatiji kao Prpa, kojeg ostali mještani nisu više ni primjećivali, već ga je uočio dječak koji se tek nedavno doselio u Stubičke Toplice.

5.2. Vrijeme radnje romana

Haramija u svom članku *Detektivska proza Hrvoja Kovačevića* ističe kako je vrijeme radnje najčešće ograničeno školskim praznicima kada djeca, kao glavni likovi, nemaju školskih obaveza. Što se tiče Hrvoja Kovačevića, to je vidljivo samo u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka*, iako se i u tom romanu radnja proteže tijekom ljetnih praznika i nastavlja u rujnu. Radnja je započela u vrijeme ljetnih praznika, a svoj je vrhunac doživjela početkom nove školske godine. U pojedinim se romanima radnja odvija tijekom školske godine, dok se u pojedinim romanima odvija tijekom zimskih mjeseci, a u pojedinim tijekom proljetnih. Školske obveze ne sprječavaju likove u rješavanju slučaja.

6. NARATIVNE, STILSKE I JEZIČNE KARAKTERISTIKE

6.1. Narativne karakteristike Kovačevićevih romana

S obzirom na to da je riječ o kriminalističkim romanima, a već je prije određena linearno-povratna kompozicija kao glavno obilježje kriminalističkih romana, prema Lasić (1973), Pavličić (2008) i Juričić (2010) također možemo govoriti o linearno-povratnoj naraciji kriminalističkih romana. „Kriminalistička enigma implicira tajnu iz koje viri zločin: narušena ravnoteža izaziva smrtni strah koji prožima cijelo linearno kretanje pretvarajući ga u vlastitu suprotnost: povratnu naraciju.“ (Lasić, 1973: 60). Svi se Kovačevićevi romani na svoj način na kraju vraćaju uzroku koji je potaknuo cijeli roman, a to je upravo ta zagonetka, točnije zločin. Kod pojedinih se romana zločin, koji je uzrokovao sve događaje, dogodi na samom početku romana, a kod nekih tek na kraju, iako je radnja cijelo vrijeme kulminirala i vodila prema tom zločinu. Također, u romanu *Tajna mačje šape* zločin se nije ni dogodio, ali svejedno možemo govoriti o linearno-povratnoj kompoziciji pa onda i o linearno-povratnoj naraciji jer glavni likovi započinju radnju kartajući kartašku igru Bela, a isto tako završava roman.

Pozivajući se na Lasićevu klasifikaciju (1973), Kovačevićeve romane možemo rasporediti u tri kategorije. Prva je kategorija kriminalističkog romana *oblik istrage*.

Prvi oblik ili oblik istrage formiran je i strukturiran zagonetnim činom koji smo nazvali tajnoviti čin. (...) U tom smislu tajnoviti je čin javni čin, otkriveni čin, čin koji (u principu) više ne prijeti jer je realiziran. Ne znamo međutim tko je taj čin počinio, zašto i u koju svrhu. (Lasić, 1973: 70)

Tajna Crne kutije, Tajna graditelja straha i Tajna Zantara Vidovnjaka pripadaju ovoj kategoriji. U ta tri romana tajnoviti je čin realiziran na početku romana, a na istražiteljima je da otkriju tko ga je počinio i zašto. Lasić progovara o kompozicijskim blokovima koji određuju oblik romana, a to su priprema zločina, istraga, otkriće, potjera i kazna (1973: 65). Samim time oblik istrage naglašava kompozicijski blok istrage kao najvažniji. Priprema zločina, potjera i kazna zločinca mogu bit svedeni na bitno, a potjera i kazna sadržane su u činu otkrića jer se sve događa u isto vrijeme.

Zbog kompleksnosti romana *Tajna graditelja straha* oblik istrage nije dovoljan. Lasić ističe varijantu oblika istrage s nejasnim kompozicijskim blokovima. U toj se vrsti oblika istrage ona miješa s pripremom, otkrićem i s potjerom. „Nemamo jedno otkriće, nego seriju otkrića. Sav je problem te varijante upravo u tome što je inicijalni tajanstveni čin samo inicijator pravih tajanstvenih čina koje radnja rješava gotovo 'zaboravljajući' inicijalnu zagonetku.“ (Lasić, 1973: 76).

Treći oblik kriminalističkog romana je *oblik prijetnje*. Oblikom prijetnje dominira prijeteći čin pa tako u romanu *Tajna Ribljeg Oka* dominira prijetnja krađe poznate slike Vincenta van Gogha. U romanu *Tajna najboljih prijatelja* tajnoviti čin događa se na početku romana, te bi ga trebalo klasificirati u prvi oblik, odnosno oblik istrage. Prema tome roman ne pripada ovom obliku, no uzimajući u obzir prijetnje i odgađanje predaje glavnog dokaza zločincima, stvaranje tjeskobe i nesigurnosti glavnom liku, roman možemo pridružiti ovom obliku, odnosno *obliku prijetnje*. Tako i roman *Tajna Ribljeg Oka* ima elemente oblika istrage u kojem se dodatno naglašava priprema samog zločina. Vrhunac radnje nije samo hvatanje zločinca, nego i sam zločin koji se pripremao kroz cijeli roman (1973: 79).

Posljednji je *oblik akcije* koji proučava aktualizirajući čin. To je čin koji se aktualizira tijekom akcije, a koji se pred čitateljima iskazuje kao potencijalnost te nakon toga slijedi serija događaja u linearnom vremenu koji ga pretvara u realnost. Stoga ovom obliku možemo pridružiti roman *Tajna Zlatnog zuba*. Taj je roman zavijen sumnjom. Lasić smatra da je potrebno uvući sumnju i u formiranje i u realiziranje aktualiziranog čina. Ona zagonetka koja je temelj kriminalističkog romana proizaći će upravo iz te sumnje, odnosno iz pitanja „da li je to doista pravi program ili samo program koji je u funkciji nekog drugog programa; da li je taj događaj doista takva dometa i smisla kako on tu sugerira ili je on nešto sasvim drugo, ono čemu nas vodi naša sumnja“ (Lasić, 1973: 104). Također, čitatelj na kraju romana mora ostati iznenađen kako su iznenađeni i likovi koji sudjeluju u toj akciji. Akcija je prikazana kao izraz skrivenog sistema koji će čitateljima biti jasan tek na kraju romana.

Roman *Tajna mačje šape* možemo svrstati u anti-kriminalistički roman. Po svojoj definiciji anti-kriminalistički roman jest onaj roman u kojem „inicijalni zagonetni čin (bilo tajnovit, bilo otkriven, bilo prijeteći, bilo aktualizirajući) nije postojao; pisac nam na kraju otkriva da nam se rugao“ (Lasić, 1973: 131). Za svrstavanje ovog romana u

kategoriju anti-kriminalističkog romana,- on mora zadovoljiti određene kategorije. Kompozicijska linija mora pravilno realizirati zahtjeve koje traži pojedini od navedenih oblika, što je u ovom slučaju oblik istrage te na kraju mora biti prikazana besmislenost događaja. U ovom romanu to se odnosi na potragu policije za nestalima, za koje se ispostavi da uopće nisu nestali, kao i na razmišljanje Maričine bake. Završna točka romana negira kompozicijsku liniju, odnosno parodira ju. Parodija i negacija smještene su u završnom obratu iz kompozicijske ozbiljnosti i dramatičnosti u kompozicijsku operetu te su vi koji su nestali, pronađeni, ne od službene vlasti, nego su se samoinicijativno vratili(1973: 133).

Što se tiče pripovijedanja govorimo o dječjim romanima, stoga pripovijedanje mora biti kratko i jasno, sažeto i djeci razumljivo. Pavličić navodi da je to karakteristika svih kriminalističkih romana: „Zato je i pripovijedanje u krimiću strogo i metodično: imajući za polazište ono što čovjeka skućuje i ograničava, on i pripovijedanje koncipira kao veoma discipliniranu i strogo organiziranu djelatnost“ (Pavličić, 2008: 176).

6.2. Stilske karakteristike Kovačevićevih romana

Kao što pripovijedanje u kriminalističkom romanu mora biti dosljedno, isto takav bi trebao biti i stil (2008: 171). Stil je za Pavličića prilično suh, poslovan te usmjeren na podatak jer svaki detalj može biti važan. Ovdje je riječ o dječjim kriminalističkim romanima. Drugim riječima, stil u ovom slučaju, nažalost, pada u drugi plan jer se čitatelj usredotočuje na rješavanje zagonetke. Obazirajući se manje na rečenični stil i prikaze prostora u kojima se odvija radnja, osim ako taj prostor nije važan za rješavanje zagonetke. Haramija smatra kako je opis književnoga prostora u kriminalističkim romanima retardacijski element kako se radnja romana ne bi prebrzo odvijala. Nekada je prostor u kojem se nešto nalazi izrazito važan, primjerice, u romanu *Tajna Crne kutije* u kojem je cilj bio pronaći ključan uređaj – „U tom trenutku Vito napokon ugleda uređaj. Pretpostavka je bila potpuno točna: bio je na vidljivome mjestu. Nalazio se na skulpturi pokraj ulaza. Kako je skulptura bila apstraktna, uređaj se uklopio, kao da ga je tu postavio skulptor“ (Kovačević, 2014: 155).

Pavličić smatra kako se opisi itekako razlikuju u kriminalističkom romanu od onih u tzv. umjetničkom. Ti se opisi razlikuju po funkciji, a ne po sastavu i sredstvima opisivanja. Opis u umjetničkoj prozi služi postizanju umjetničkih učinaka, dok u kriminalističkom romanu isključivo služi pripovijedanju priče (Pavličić, 2008: 44). Lasić (1973) tvrdi da pisci kriminalističkih romana koriste tzv. dijaloški opis te pomoću njega pokušavaju izbjeći monotoniju klasičnog objektivnog opisa te na određeni način time dramtiziraju opisivanje (1973: 62). Lasić ističe da je u kriminalističkom romanu sve podređeno zagonetki pa tako i stil. Stilski nivo u romanima služi zagonetki, a ne zagonetka stilu.

Romaneska tajna/neprozirnost zahtijeva, paradoksalno, prije svega stilsku jasnoću. (...) Ona je uvijek stanovita mjera između težnje pisca da se podredi zagonetki i njegova istodobnog impulsa da joj baš na stilskom nivou pobjegne kako bi tu ostvario svoju maksimalnu slobodu. (Lasić, 1973: 61)

Nadovežimo se na Lasića uz Pavličićevu misao, a ta je da je kriminalistički roman ograničen trajanjem. Nijedan autor kriminalističkih romana ne smije detaljno opisivati, esejizirati ili zastranjivati od glavne priče pomoću digresija ili epizoda. Odugovlačenjem radnje, čitatelj gubi interes za rješavanje zagonetke, što bi trebao biti glavni cilj kriminalističkog romana. Također, autor mora obratiti pozornost na održavanje napetosti, ali nezamislivo je držati napetost na više od tristotinjak stranica.

Kovačević se poigrao s čitateljima u stvaranju napetosti u radnji. U prethodno analiziranim romanima čitatelj uočava određenu dozu napetosti koja je postignuta na više načina. Kovačević na mjestima na kojima čitatelj očekuje napetu radnju od nje odustaje, a tamo gdje čitatelj misli da se ne može ništa loše dogoditi i da dolazi napokon do smirenja radnje, ubacuje novu informaciju, tj. istražitelj nešto novo shvaća u tom trenutku i na taj način zavarava čitatelja.

Na pojedinim mjestima radnja nije napeta, no napeto zvuči naslov sljedećeg poglavlja koji se nalazi odmah pri završetku takve, mirne radnje. U romanu *Tajna mačje šape* takvo je poglavlje u kojem čitatelj saznaje novo otkriće koje ide u prilog Maričinu ocu, Tezgi. On je dužan novac svome prijatelju, a ne kamataru. Poglavlje ima miran završetak, no nakon posljednje rečenice čitatelj obraća pozornost na naslov sljedećeg poglavlja koje glasi *Lijes*.

Kovačević je svoj prvi roman zamislio kroz sedam dana u šest poglavlja i s jednim epilogom. Svaki dan prikazan je kroz jedno poglavlje, a tako ih i naziva. U ovom romanu ilustracije ne prikazuju samo dijelove radnje, kao što to obično biva. One imaju više funkcija. S obzirom da je Kovačević svako poglavlje predstavio kao jedan dan u tjednu, ilustracije su mu bile od velike pomoći da razdvoji složenu radnju na manje cjeline. Kovačević se poigrao ilustracijama kako bi riješio ovaj problem složenosti radnje. U pojedinim slučajevima te su ilustracije povezane s radnjom te ilustriraju tekst koji se nalazi ispred ili iza njih. Ponekad su to samo kapljice tinte, neodređeni će element čitatelju dati do znanja da nakon ilustracije autor prelazi na drugu radnju.

– Imaš li veće nešto na umu? – bojažljivo upita Domagoj. – Imam. Moramo pretražiti kuću tog... kako si rekao da se zove... Puhovskog.

– Prekid ilustracijom

– Činite mi se poznatim – reče Domagoj lukavo gledajući električara. (Kovačević, 2012: 53)

Također, ilustracije pomažu u kreiranju napetosti. Radnja se prekida ilustracijom u trenutku kada je čitatelj na vrhuncu napetosti- napetost se snižava ilustracijom ili pomoću nje najavljuje sljedeći napeti događaj.

Težak tvrdi da se Kovačević u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka* iskazao kao majstor u strukturiranju napetosti. Svojim junacima priređuje mnoga iznenađenja, kao na primjer, bojažljivom Ognjenu koji je iz čiste radoznalosti i navike pogledao kroz špijunku te ugledao otvorena vrata Zantarova stana, a kroz vrata je vidio tragove krvi i borbe (2013: 220). Također, u ovom romanu uočavamo razliku između mašte i stvarnosti, no zanimljivo je to što je svijet mašte koji je Ognjen stvorio njegov bijeg iz stvarnosti, a to bi trebalo biti mirno i opuštajuće mjesto. Kovačević se poigrava s tom pretpostavkom i u trenutku u kojem je radnja u stvarnom životu smirena, on ubrzava radnju u Ognjenovu svijetu čineći ju napetom. „Zapazio je kako je svjetlost što izvire iz zdenca sve intenzivnija. Uz to mijenja i boju, postaje prijeteće crvena. Anđeli se više nisu smiješili.“ (Kovačević, 2013: 181).

Uz iznimne sposobnosti da stvori napete situacije pune iščekivanja i neizvjesnosti, Težak ističe i Kovačevićevu sposobnost ubacivanja specifičnog humora koji uglavnom proizlazi iz dijaloga njegovih likova (2013: 165).

Pavličić ističe postojanje likova koji su „šeprtlje i lakrdijaši, uvrnuti tipovi i prišipetlje“ (Pavličić, 2008: 147) čija je uloga u romanu nasmijavanje čitatelja svojim postupcima. Jedan je od takvih likova Doktor iz romana *Tajna Crne kutije* citatu koji slijedi:

Uz humoristične dijaloge među likovima, humor se postiže i sarkastičnim komentarima djece koji su upućeni roditeljima, primjerice: „ – Tata, imaš li još diktafon u torbi? – Mislim da imam. Zašto? – Mogao bi te savjete snimiti na diktafon pa bih onda ja poslije u miru preslušao kazetu“ (Kovačević, 2014: 176). Dječaci često upućuju sarkastične komentare djevojčicama nakon nepotrebnih izjava, kao na primjer u romanu *Tajna Zantara Vidovnjaka*: „Da sam na Ognjenovu mjestu, obratila bih se nekom vidovnjaku koji može skidati uroke – primijetila je Lucija. – Zantar bi bio idealan za takav zadatak – ironično joj je odgovorio Karlo. – Šteta što je nestao.“ (Kovačević, 2013: 250). Također, u istom se romanu nalazi poglavlje pod nazivom *Utjeha* s ironičnim raspletom događaja u kojem Tena pokušava utješiti Ognjena: „Na pamet mi pada samo jedan odgovor – primijetila je Tena. – Zantar je imao posla s mafijom koja se ne boji policije. – To ja zovem utjehom – odvratio je Ognjen kada je došao do daha“ (Kovačević, 2013: 91).

U romanu *Tajna Ribljeg Oka* Domagoj je tražio pomoć pri pronalasku svoje djevojke Jagode. Zatražio je pomoć od Tabatora, policajca koji hvata džepare na Cvjetnom trgu. Iako je on bio policajac, glavnu riječ u istrazi i potrazi ipak je vodio Domagoj, no Tabatora su stariji ljudi shvaćali ozbiljnije pa ga je Domagoj molio da s njim traži Jagodu. Slijedi primjer odnosa Tabatora i Domagoja „– Ponašaj se kao da sam privatni detektiv kojeg si unajmio.“ (Kovačević, 2012: 123).

Posljednji primjer humora u romanima Hrvoja Kovačevića prikazat će pravu ulogu humora u dječjim kriminalističkim romanima. Humor, osim što zabavlja čitatelja, podsjeća da se u stresnim situacijama u kojima se čovjek ili mlada osoba ponekad nađu, moguće malo i nasmijati. Autor pažljivo odabire trenutke uporabe humora kako bi razbio napetost radnje ili kako bi oraspoložio likove nakon napete, stresne radnje

6.3. Jezične karakteristike Kovačevićevih romana

Hrvoje Kovačević svoje romane piše na hrvatskom standardnom jeziku, a u neke romane ubacuje žargon, vulgarizme te anglizme kako bi jezik prilagodio dobi glavnih likova. Iako su romani smješteni u gradove koji imaju svoj regionalni govor, on ih oblikuje na standardnom jeziku zbog jednostavnosti čitanja i shvaćanja. Glavni likovi u dobi od trinaest godina, izuzev u romanu *Tajna najboljih prijatelja*, svoj bunt i odbojnost prema roditeljima izražavaju leksemima *stari/stara*. Navodimo primjer iz romana *Tajna Zlatnog Zuba*: „Ma, zapravo, vraga se stari razumije! Romani su jedno, a život nešto sasvim drugo. U životu se stari ne snalazi. Kad bi mu se obratio, usro bi se i napravio nešto glupo.“ (Kovačević, 2012: 74). Također, u ovom primjeru vidljiva je i uporaba vulgarizma, čime Davor dodatno naglašava mišljenje o svome ocu. Nakon razrješenja radnje Davorovo se mišljenje o ocu promijenilo pa se tako promijenio i izraz kojim naziva svoje roditelje, odnosno, oni više nisu *starci* kao s početka romana: „Roditelji su mu prva liga bez obzira koliko zarađuju“ (Kovačević, 2012: 156). Slična je situacija vidljiva u romanu *Tajna Crne kutije* u kojoj je dječak Vito, također u dobi od trinaest godina, u lošim odnosima sa svojim ocem. Dječak ocu predbacuje to što često i puno radi te što ga ne zanimaju iste stvari kao i njega. „– Dečki, ne ćete se vidjeti nekoliko dana... – Kako da se vidamo kad stari nije na putu – prigovori Vito žvačući palačinku s linoladom“ (Kovačević, 2014: 19).

U ostalim romanima likovi u dobi od jedanaest ili dvanaest godina svoje roditelje nazivaju *otac* ili *majka*, bez obzira na to u kakvim odnosima bili s njima. Jasno je da je Kovačević uporabom žargonskog leksema *stari/stara* htio naglasiti dob likova, odnosno vrijeme puberteta s prelaskom u adolescenciju u kojem se dječaci i djevojčice pronalaze kao individualne osobe i samim izražavanjem nerijetko naglašavaju bunt prema svojim roditeljima.

Kovačević u dva prethodno navedena romana koristi i tuđice, uglavnom anglizme, obzirom na to da je engleski jezik danas globalnog karaktera, osobito među mladima. „Samo glumi da je cool...zbog Tene.“ (Kovačević, 2012: 82). „O.K. Znaš kamo si ga bacio?“ (Kovačević, 2014: 27). „Znaš, Vito, ja probleme rješavam step by step.“ (Kovačević, 2014: 47).

7. ZAKLJUČAK

„Kraj je početak, a početak je kraj.“ (Pavličić, 2008: 228). U ovoj sažetoj rečenici Pavao Pavličić iznio je bit svih kriminalističkih romana. Objasnio je linearno-povratnu kompoziciju i naraciju koju ima svaki kriminalistički roman, prikazao je poantu kriminalističkih romana, a to je pronaći zločinca koji je skrivio neko zlodjelo. Ova se rečenica može prilagoditi i Kovačevićevim romanima, ponajviše romanu *Tajna mačje šape* koji započinje i završava na isti način. Nakon analize Kovačevićevih romana mogu se izvesti određeni zaključci. U svim romanima glavni lik je dječak u dobi od 11 do 13 godina koji je oblikovan tako da se ne uklapa među svoje vršnjake, nije omiljen u društvu ni među djevojčicama, razlikuje se po fizičkim osobinama od vršnjaka, te također odskače po imovinskom stanju u obitelji. Svaki junak, istražitelj, uz sebe ima svoju potporu, djevojčicu, koja mu pomaže pri rješavanju slučaja te uz nju uspijeva riješiti tajnu. Iako kod nekih romana postoji više tajni, ona glavna biva uvijek riješena na kraju, na neočekivan i pomalo šokantan način. Mladi čitatelj može se lako poistovjetiti s likovima jer su knjige namijenjene za djecu u dobi od 11 do 13 godina koliko imaju i glavni likovi. Pogotovo mu se, možemo pretpostaviti, nije teško pronaći se u ljubavnim problemima koji, ako i nisu centar ovih romana, na efektan način dodatno zainteresiraju čitatelja za priču.. Pomno ubačeni i skriveni tragovi u rasplitanju fabule, napete situacije i humor ključne su narativne i stilske karakteristike Kovačevićeva stila pisanja.

LITERATURA

1. Gabelica, Marina, Težak, Dubravka. (2017). „Anto Gardaš i Hrvoje Kovačević - dvije generacije akcijskoga dječjeg romana.“ *Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi*, 7(6); 125-138.
2. Haramija, Dragica (2008). „Detektivska proza Hrvoja Kovačevića.“ *Riječ (Rijeka)*, 14(2), 142-155.
3. Hranjec, Stjepan (1998). *Hrvatski dječji roman*. Zagreb: Znanje.
4. Hranjec, Stjepan (2008). „Suvremeni hod dječje književnosti“. Dostupno na: <http://www.matica.hr/kolo/309/suvremeni-hod-djecje-hrvatske-knjizevnosti-20531/> (6.7.2019.)
5. Juričić, Antonio –Toni (2010). *Kriminalistički žanr u hrvatskoj književnosti: doktorska disertacija*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet.
6. Kovačević, Hrvoje (2012). *Tajna Crne kutije*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Kovačević, Hrvoje (2012). *Tajna Ribljeg Oka*. Zagreb: Školska knjiga.
8. Kovačević, Hrvoje (2012). *Tajna Zlatnog Zuba*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Kovačević, Hrvoje (2013). *Tajna graditelja straha*. Zagreb: Školska knjiga.
10. Kovačević, Hrvoje (2013). *Tajna Zantara Vidovnjaka*. Zagreb: Školska knjiga.
11. Kovačević, Hrvoje (2014). *Tajna Crne kutije*. Zagreb: Školska knjiga.
12. Kovačević, Hrvoje (2018). *Tajna najboljih prijatelja*. Zagreb: Školska knjiga.
13. Kujundžić, Nada (2014). „Sretna trinaestica.“ *Književnost i dijete*. 3 (4), 78-81.
14. Lasić, Stanko (1973). *Poetika kriminalističkog romana*. Zagreb: Liber.
15. Lavrenčić Vrabec, Darja (2002) „Bol odrastanja: droge, seks i ...“ u: zbornik *Tabu teme u književnosti za djecu i mladež*, 7 – 21.
16. Lugli, Antonio (1972). „Problemi povijesti književnosti za djecu.“ *Umjetnost i dijete*. 23, 10-11.
17. Molvarec, Lana (2011). „Grad i urbanitet u kriminalističkoj prozi Pavla Pavličića.“ *Umjetnost riječi*. 1-2, 33-54.
18. Pavličević-Franić, Dunja (2017). „Roman Hrvoja Kovačevića Tajna mačje šape kao paradigmatički primjer lingvodidaktičkoga predloška u nastavi

hrvatskoga jezika.“ *Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi*. 6, 111-124.

19. Pavličić, Pavao (2008). *Sve što znam o krimiću*. Zagreb: Ex libris.
20. Skok, Joža (1991). *Prozori djetinjstva (I) – antologija hrvatskog dječjeg romana*. Zagreb: Naša djeca.
21. Solar, Milivoj (2011). *Književni leksikon: pisci, djela, pojmovi*. Zagreb: Matica hrvatska.
22. Težak, D. (2013). Pogovor – Trinaesta tajna, a ipak sve sretno završava u *Tajna Zantara Vidovnjaka*. Zagreb: Školska knjiga.
23. Težak, Dubravka (2012). Pogovor – Kako je sve počelo? u *Tajna Ribljeg Oka*. str. 156-161. Zagreb: Školska knjiga.
24. Težak, Dubravka (2013). Pogovor – Kako izgraditi strah u književnom djelu? u *Tajna graditelja straha*. Zagreb: Školska knjiga.
25. Težak, Dubravka (2018). Pogovor – Kad prijatelji imaju tajne pred prijateljima u *Tajna najboljih prijatelja*. Zagreb: Školska knjiga.

Kratka biografska bilješka

Rođena sam 1995. godine u Zagrebu gdje sam pohađala Osnovnu školu Zapruđe, a zatim IV. jezičnu gimnaziju. Nakon srednjoškolskog obrazovanja, upisujem Učiteljski fakultet u Čakovcu.

Izjava o samostalnoj izradi rada

Izjavljujem da sam diplomski rad na temu „Dječji kriminalistički romani Hrvoja Kovačevića“ izradila samostalno, uz potrebne konzultacije, savjete i uporabu navedene literature, te pod vodstvom mentorice izv. prof. dr. sc. Andrijane Kos-Lajtman. Vlastoručnim potpisom potvrđujem izjavu o samostalnoj izradi rada.

Iva Gluhak
